

laiškas lietuviams

GEGUŽĖ 1997 MAY

MOTINOS MĖNUO	145	Juozas Vaišnys SJ
PRARADIMO KARTĖLIS	148	Antanas Marčiulaitis
RELIGIJOS DĖSTYMAS	153	Zita Storpirštienė
TAPATYBĖ AR VAIDMENŲ MAIŠATIS?	155	Kęstutis A. Trimakas
SAULIUKO LAIŠKAS	161	Ona Lukošienė
KAIP SEKTI KRISTŲ	166	Chiara Lubich
NETEKĖJUSIOS MOTINOS IŠPAŽINTIS	167	Kotryna
NULIŪDUSĮ PAGUOSTI	171	Asta Zalenkauskaitė
AR KRISTUS LEIDŽIA SKIRTIS?	172	Juozas Vaišnys SJ
EILĖRAŠČIAI	174	Aldona Puišytė
KALBA	175	Juozas Vaišnys SJ
KNYGOS	176	Red.
TĖVYNĖJE	178	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	179	Red.
TRUMPAI	180	Juoz. M.

Šio numerio iliustracijos: vaikai ir anūkai - mamųčių džiaugsmas.

Viršelio piešinys - dail. Gražinos Didelytės.

Skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (USPS 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1997 / GEGUŽĖ - MAY / VOL. XLVIII, NO. 5

Motinos mėnuo

Juozas Vaišnys S J

Gegužės mėnesį mes ypatingu būdu stengiamės pagerbti ir savo dangiškąją, ir žemiškąją motiną. Kada kilo paprotys visą mėnesį skirti Marijai pagerbti, istorikai nėra vienos nuomonės. Vis dėlto atrodo, kad šio papročio ištakų reikėtų ieškoti penktame amžiuje. Sakoma, kad šią pamaldžią praktiką Rytuose yra įvedęs šv. Kirilas Aleksandrietis, uolus Marijos garbės gynėjas prieš Nestorijų. Vakaruose šis pamaldumas įsigalėjo žymiai vėliau, o Lietuvoje - tik devynioliktą šimtmetį. Įdomu, kad šiai iniciatyvai pavyzdį davė ne Vilnius, o Seinų vyskupija, kuriai tada vadovavo prel.

Marijos statula Šiluvos koplyčioje.

K. Daugėlos nuotr.

Butkevičius. Jis, nuvykęs į Romą ir ten gerai susipažinęs su gegužinėmis pamaldomis, jas įvedė Seinų katedroje. Tuo metu Žemaičių vyskupijai vadovaujantis vysk. M. Valančius gegužines pamaldas išplatino ir savo vyskupijoje.

Lietuviams šis paprotys labai patiko ir greitai prigijo. Visą gegužės mėnesį jie rinkdavosi į bažnyčią švęsti gegužinių pamaldų. Kiti tai atlikdavo namie, papuošę Marijos paveikslą ar statulėlę, kalbėdavo arba giedodavo Marijos litanią ir kitas maldas. Šį gražų paprotį žmonės stengdavosi išlaikyti ir okupacijos metais, nebdami pavojų ir persekiojimų.

Gegužės mėnesį švenčiame ir Motinos dieną, pagerbdami savo žemiškąją motiną. Šis paprotys pasaulyje dar visai nesenas. Jo pradžia buvo Amerikoje, Filadelfijos mieste, 1908 metais. Motinos dienos pradininkė buvo Ona Jarvis, kurios motina mirė gegužės mėn. antrąjį sekmadienį, todėl Amerikoje ir Motinos diena švenčiama antrąjį gegužės mėn. sekmadienį.

Kai Lietuva 1918 m. atgavo nepriklausomybę, tuoj buvo pradėta įvairiose vietose švęsti ir Motinos dieną, bet dar nebuvo nustatyta, kurį

sekmadienį. Tik 1929 m. susirinkę įvairių katalikiškų organizacijų vadovai nutarė ją švęsti pirmąjį gegužės mėn. sekmadienį.

Kai Lietuvą pavergė komunistai, panaikino ir šią šventę. Priežastis labai paprasta - ši šventė buvo priešinga jų "ideologijai". Juk visi žino, kad motina šeimoje yra religijos ir tautybės palaikytoja. Ji turi didžiausią įtaką visam žmonijos gyvenimui ir ne tik dėl to, kad duoda gyvybę, kad be jos nebūtų žmonijos. Ji yra šeimos širdis. Niekas negali paneigti tvirtinimo, kad kokios yra motinos, tokia bus ir visuomenė, ir žmonija.

Tačiau reikia pastebėti, kad daugelio pažiūra į motiną ir jos misiją bei vietą visuomenėje yra labai klaidinga. Ne vienas pasako, kad motinos vieta yra ne organizacijose, ne visuomeninėje veikloje, o tik namuose: ji turi rūpintis šeima ir vaikų auklėjimu. Taip, tai yra pagrindinis jos uždavinys, bet šio uždavinio gal ji tinkamai neatliks, jei visą laiką bus užsidariusi namie. Ji turi pažinti gyvenimą, jo pulsą, ji turi susipažinti su jaunimu ir jo problemomis ne tik savo šeimoje, bet ir už jos ribų. Ji turi turėti aiškią gyvenimo viziją, kurią perduos ir savo vaikams.

Praradimo kartėlis

(apsakymas)
(Suaugusių grupėje premijuotas rašinys)

Antanas Marčiulaitis

Po pietų nušlijau ant sofos pasklaidyti laikraščius, paskaitinėti naujausių pranešimų apie krašto ir pasaulio įvykius. Įvairiausių reklaminių skelbimų fone aštriais kampais kyščiojo nuostabą ir pasipiktinimą keliančios naujienos apie apiplėšimus, sprogdimus, nužudymus; puslapiai mirgėte mirgėjo abejingumu, pavydo, keršto ir kitais dorovinio nuosmukio faktais.

Bevertaliojant spaudą, apėmė snūdas. Bet ji staigiai išblaškė neaiškus krabždesys už durų. Pašokęs pravėriau duris. Prieš mane stovėjo pagyvenusi, skurdžiai apsitaiesusi moteris. Ji labai panėšėjo į elgetą. O gal iš tikrųjų tokia ir buvo? Įleidau vidun, pastūmiau kėdę, paprašiau sėstis.

Moteris susmuko kėdėje, numetusi, kaip man atrodė, sunkią nuovargio našą. Paskui iš lėto pervedė akimis kambarį, tyrinėjo baldus, langų užuolaidas, kiek ilgėliau stebėjimo į "Paskutinę vakarienę" ant sienos. Pagaliau užkliuvo už manęs. Supratau, jog moteris tyrinėja mano išvaizdą, nustatinėja amžių (mano paausiai jau gerokai žilstelėję), ir aš pasijutau nejaukiai.

- Kokių reikalu? - paklausiau be užuolankų.

Ji nuleido akis, kurį laiką tylėjo, paskui virpančiu balsu - pastebėjau, kad ji jaudinasi, - pralemeno:

- Gal teiktumeisi, gerbiamas pone... labai

atsiprašau... duonos riekelę. Antra para nieko burnoje neturėjus.

Atriečiau storą riekę, padėjau ant stalo šalia moters, pastūmiau gumulėlį sviesto, įpyliau karštos kavos ir paraginau valgyti.

Moteris padėjo ir puolėsi valgyti. Bet valgė santūriai, ne taip kaip žmogus antra para nieko burnoje neturėjęs. Kavą išgėrė visą. Mačiau, kaip jos akys prašviesėjo, skruostai užkaito. Ji vėl įsispoksojo į mane, jos žvilgsnis buvo aštriai skvarbus, rodęs, ims ir pergręš mane kiaurai.

- Gal nepyksi, pone, jei duonos likutį susivyniosiu į nosinaitę: bus kitam kartui.

Aš pritariau linktelėjau galva.

Ji darėsi vis drąsesnė, ir akys jau nebuvo tokios jūžlios, iš jų ėmė spinduliuoti lengva šypsena.

- O ar neturėtum kokio seno apavo? Šitie mano vyžavelkiai visai prakiuro, vos besilaiko ant kojų, ir einant juose vanduo vis žliugsi ir žliugsi. Kai sausa, tai dar nieko, galima šiaip taip kęsti, bet va ką tik prilijo...

Dirstelėjau į jos batelius: ištis neregėtai sudėvėti, galai prasižioję, primenantys piktai urzgiančius šunis. Suieškojau senus, bet dar sandarius mirusios žmonos batelius ir nutrenkiau prie moteriškės kojų. Ji tuoj pat apsiavė, senuosius suvyniojo į popieriaus skiautę ir įbruko į krepšį.

Atsistojo, ilgai man linkčiojo ir vis dėkojo,

dėkojo. Pajutau, kad ji vėl įsmeigė tiriantį žvilgsnį į mane. Ko ji, šita apšėpusi elgeta, taip įžūliai smygso į mane?!

- Dar kartą ačiū tau, gerbiamasis, už gerą širdį, - jau anapus durų pasakė ir iškerėplino į lauką.

Stebėjau pro langą ją nueinančią. Ji stabtelėjo aikštelės pakrašty, išvyniojo duonos likutį ir ėmė trupinti aplink susirinkusiems baldžiams. O sakė pasiliksianti sau kitam kartui! Na, bet tegu lesina tuos paukštelius, ir jie gyvi padarai, ir jie alkani. Paskui įsimaišė į minią ir dingo iš mano akiračio.

Aš vėl įnikau į laikraščius, bet nebegalėjau susikaupti, nes nuotaika visai supliuro, kaip ir gavė už lango po neseniai praūžusio lietaus. Negalėjau sutramdyti niaurių minčių, jos vis kliuvinėjo už mūsų krašto socialinės padėties, didelę visuomenės dalį užgriuvusios baisyu savoriu. Nepriklausomybę laimėjome, o iš visuotinio skurdo nebepajėgiame išsikapstyti. Neužtenka, kad elgetos tūno judriausių gatvių pakraščiais, tiesia rankas prie parduotuvių ir bažnyčių durų, slankioja autobusų stotyse ir kitur, kur tik didesni žmonių sambūriai, - jie jau pradėjo spraustis ir į butus. O kas bus, jei šitokiais tempais visuomenė grims į dar didesnį skurdą? Ar neįvyks socialinis sprogimas? Mane apėmė nerimastis: šiaip ar taip, aš irgi esu tos vargstančios visuomenės narys.

Muktelėjau taurelę nuo seniai užsilikusio konjako: gal jis išsklaidys įsiaudrojusias mintis. Pasistengiau kuo greičiau pamiršti tą moterį, nepaisyti, kad ji taip familiariai su manim šnekėjosi, vadindama mane "Tu". Taip, tai buvo tik nereikšmingas įvykis, nevertas nė mažiausio dėmesio.

Bet po dešimties dienų ta pati elgeta vėl subildėjo už durų. Šįkart vilkėjo nunešiotu, neaiškos spalvos ir ne jos ūgiui pritaikytu lietpalčiu, galvą apsigobusi išskidusia skariūkšte. Man jos pagailo: lauke vėsu, sniguliuoja, pučia žvarbus šiaurys, o ji šitaip lengvai apsitaisiusi. Vadinas, pavargėlė šįkart ne tik alkana - ji ir

Pirmosios Komunijos dieną.

S. Dabkaus nuotr.

sušalusi.

Šokau kaisti virdulį, paruošiau sumuštinį ir pakviečiau moterį slinktis arčiau stalo.

- Jūs labai geros širdies žmogus, - apžiodama sumuštinį ir kąsdama pirmą kąsnį, užgerkėjo elgeta. Toks pamaloningimas paglostė mano savimeilę.

Kol ji valgė, aš pasirausiau sendaikčių dėžėje ir ištraukiau dar visai padoriai atrodantį moterišką palatą su audinės apykakle.

- Tai mano amžiną atilsį žmonos. Nespėjo vargšė sudėvėti. Manau, jis jums tiks.

- Seniai tai buvo? - dėmesingai suklususi, paklausė.

- Kas buvo? - nesupratau.

- Na, sakau, žmona seniai mirė?

- Jau metai...

- O vaikų turi? - su atsargumo doze pasi-teiravo pašnekovė.

- Vieną sūnų ir dvi dukteris. Visi trys jau sukūrę šeimas, gyvena kas sau.

- Aa, tai, vadinasi, likęs vienas kaip nukirstas pirštas... - nežymiai atsiduso ir palinavo galva. - Turbūt ir anūkų tamsta turi?

- O kaipgi - turiu.

- Suprantama... Tai tu jau solidaus amžiaus. Nors iš veido nepasakyčiau, kad gali anūkų turėti.

- Deja, taip. Jau antri metai pensiją gaunu,

- leptelėjau ir pats savęs susigėdau: ar verta šitai nepažįstamai apšepėlei viską iškloti. Kodėl aš taip praskydau?

O moteris įsismaginus mygo mane toliau:

- Tai tu visą laiką vienas šitame bute ir gyveni? O vaikai ar dažnai aplanko?

- Na, nepasakyčiau, kad dažnai. Darbais visi užsiėmę, be to, gyvena toli išsibarstę.

- Užjaučiu tave. Žinau, kaip sunku vienam gyventi. Nei pasikalbėti su kuo, nei pasiguost, o jei, neduok Dieve, kokia liga... Prašau nesykyti, jei paklausiu: ar neketini kitos žmonikės pasiieškoti?

Na, šito tai jau per daug! Į tokį įžūlų klausimą neprivalau atsakyti. Mečiau pašaipų žvilgsnį į šitą žingėdžią pleputę ir kreivai vyptelėjau.

- Atleisk, mielas, už nekorektišką klausimą, - susigriebė moteris ir pakilo nuo stalo. Padėkojo už šiltą priėmimą, už dovanotą palatą, pasidžiaugė turėjusi galimybę pasikalbėti ir išsliukino.

Kai durys trinkelėjo, paslėpdamos nekviestą viešnią, aš prapliupau kvatoti. Įsivaizduokite sau, koks šitos elgetos įžūlumas! Pirmą kartą ji atrodė kukli ir nuolanki, dabar gi kad įsileido į taukškalus ir mane į juos įsuko, kad tik laikykis. Užgesus juoko protrūkiui, pajutau apmaudą. Na, ir kvailys aš: leisti į familiarų pokalbį su nepažįstama moterimi ir dar tokia nusmurgėle... Bet staiga mane užgriuvo prieštaringa mintis: o gal ir nieko tokio, jei pabendravau su šita nelaiminga žmogysta. Ji paprasčiausiai norėjo išsikalbėti, ji gi turi teisę į šią bendražmogišką savybę.

Čiupau skudurą, stropiai nušluosčiau stalą

ir kėdę, drėgna šluostykle pertraukiau per grindis, svetimų kojų pripėduotas. Paskui instinktyviai pripuoliau prie durų ir pasukau spynoje raktą: kas žino, ar nesusigalvos grįžti atsiminusi, kad dar liko kai kas nepaklausta. Jei ji dar kartą pasirodys, išgrusiu pro duris. Nesvarbu, kad elgeta ir dar moteris. Reikia pagaliau ir saiką turėti. Žinau tokius: tik prisipratink, tai nė su kuolu neatsiginsi.

Ėjo dienos, įsisiūbavo žiema. Moteris daugiau nesirodė. Gal pabūgo atvėsusių orų, o gal galų gale susiprato, kad nepadoru užgulti žmogų su prašymais ir beprasimiais klausinėjimais.

Vėl gyvenau įprastiniu ritmu. Rytais ėjau į parduotuves pigesnių maisto produktų nusipirkti, kaskart vis perskaičiuodamas sparčiai tirpstančią pensiją, baimindamasis, ar pajėgsiu ištempti iki mėnesio galo, kada laiškinkas vėl papildys mano subliūškusį "biudžetą". Pietums vegetarinį ir pernelyg liesą užkandį papildydavau iš pašto dėžutės išimtais laikraščiais. Turėjau gan keistą savybę: geriau liksiu nevalgęs, bet laikraščius būtinai peržvelgsiu. Paskui nugriūdavau pasnūduriuoti. Taip ir slinko mano, vienišo pensininko, dienos, visos vienodos ir neįdomios tarp keturių kurčių sienų.

Kartais daugiabučio namo laiptinėje sušlamėdavo ar sutrunksėdavo, ir mano atmintyje tuoj pat sušlamėdavo tos elgetos vaizdas. Nuobodžio valandomis mano sielą užgriūdavo kvailas noras ją įsileisti, pasikalbėti, kokią senieną padovanoti, kuria pradžiuginčiau ją ir pats pajusčiau moralinį pasitenkinimą.

Keista, aš jos pradėjau ilgėtis, bodėjimosi šita elgeta tarsi nė nebūta. Bet ji, deja, daugiau neatėjo.

Po trijų mėnesių, imdamas iš pašto dėžutės laikraščius, užtikau laišką. Kas galėtų man rašyti? Juk išskirtinių švenčių - Kalėdų ir Naujųjų metų - proga sveikinimų laikas jau seniai praėjo. Smalsumo neatsiginamai vejamas, atplėšiau voką ir įsisiurbiau godžiomis akimis į kaligrafiškai, matyt, įgudusia ranka primargintą lapą.

“Mielasis,

Leisk man keliomis minutėmis Tave sutrukdyti. Rašau iš to paties miesto, tik priešingos krypties rajono, ir tarp mudviejų, važiuojant troleibusu zigzagais, susidaro bene dvylika kilometrų.

Tavo pusbrolis, su kuriuo kaimynystėje gyvenu, atsiliepė apie Tave labai palankiai. Jis man ir Tavo adresą davė. Norėdama įsitikinti, ar jis tiesą sako, nusprendžiau apsimesti elgeta ir ryžausi pati Tave ištirti. Džiaugiuosi, kad jo teiginiai pasitvirtino. Patyriau Tavo santūrumą, gailestingumą, jautrų reagavimą į kito vargus, o tai ir yra visų svarbiausia, ko aš laukiau. Taigi nesu jokia elgeta. Atvirai prisipažinsiu Tau: prieš trejus metus miręs mano vyras, plačiai žinomas ekonomikos mokslų daktaras ir sumanus verslininkas, sukaupė ir man paliko arti milijono dolerių kapitalą. Be to, turiu įsigijus akcijų už penkiasdešimt tūkstančių. Mieste pirkau didžiulį namą, kurį šiuo metu nuomuju ir gaunu nemažai papildomų pajamų, man jų pragyvenimui visiškai pakanka. Trūksta paties svarbiausio - padoraus, jautraus ir mylimo žmogaus, su kuriuo galėčiau kartu džiaugtis ir liūdėti, kartu pajvairinti dienas. Gal Tu norėtum sužinoti, kas aš tokia esu ir kuo verčiuosi? Esu psichologė, universitete ilgą laiką dėščiau sociologiją, dirbau vaikų poliklinikoje pediatre. Neseniai išėjau į užtarnautą poilsį, jau nebedirbu, po infarkto nutariau likusią gyvenimo dalį skirti vien poilsui ir pramogoms. Nors ir kaip stengiuosi prasiblaškyti, vis tiek jaučiu neigiamą psichologinį lūžį. Vyro mirtis ir vienišumo jausmas mane diena iš dienos labai gniuždo, ir aš žinau, kad man reikia šalia savęs patikimo žmogaus. Bandžiau užmegzti pažintis per spaudą, bet nieko iš to neišėjo. Keli vyriškiai siūlėsi man į porą, tačiau, ištyrusi jų charakterius, polinkius ir įpročius, supratau, kad jie mano gyvenimą tik dar labiau apkartintų, todėl juos atstūmiau. “Paieškos” spaudoje - tai dažniausiai avantūristų žaidimai, daugiau nie-

ko. Tad ir nusprendžiau kitokiu būdu sau partnerio ieškoti. O tokiu partneriu galėtum būti. Juk mudviejų likimai šiek tiek panašūs, abu graužia tas pats vienišumo kirminas. Pastebėjau, kad ir charakterius galėtume lengvai suderinti. Tad leisk pareikšti, kad mielai sutikčiau savo likimą sujungti su tavuoju, jei tik sužinotum Tavo teigiamą atsakymą. Esu įsitikinusi, jog mudviejų bendras gyvenimas prašviesėtų, suteiktų dvasinės harmonijos, taptų žymiai turiningesnis ir prasmingesnis.

Mano brangus drauge (tai sakau ne šiaip sau, o iš visos širdies), laukiau Tavo atsakymo, o dar geriau - pirmojo vizito pas mane.

Iki greito pasimatymo, mano svojone ir viltie.

N.N.”

Laiškas mane pritrenkė. O gal tai sapnas ar naivi pasakutė? Ne, negali būti, kad toji elgeta rašo tiesą! Šiais laikais netrūksta įvairiausio plauko apgavikų ir klastūnų. Reikia tuoj pat paskambinti pusbroliui ir išsiaiškinti. Čiupau telefono ragelį, surinkau abonentinį numerį. Atsiliepė pusbrolio žmona. Jono nėra namie, išvykęs komandiruotėn. Kada grįš. Po savaitės - gavau atsakymą.

Visą tą savaitę slampinėjau kaip apgirtęs, vis galvojau apie tą moterį, apie tą psichologijos žinovę, kuriai geriau tiktų būti artiste.

Slinko nekantraus laukimo ir mįslingų minčių kupinos dienos, savaitė be galo ištįso ir įkaitino mano nervus. Pagaliau atsiliepė Jonas.

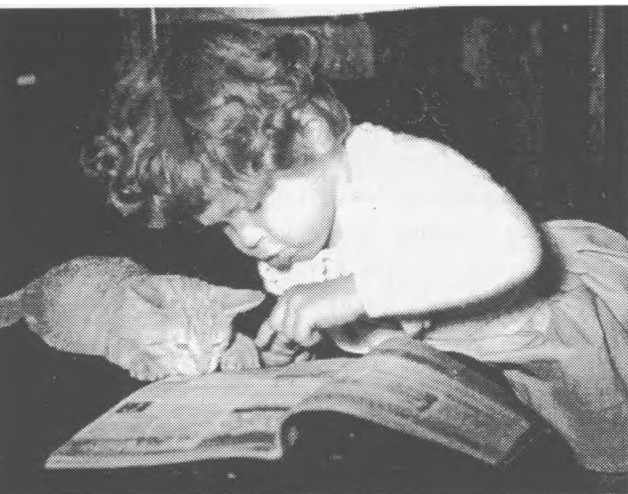
- Ar tai tiesa?

- Taip, tai tikrų tikriausia tiesa, - užtikrino.

- Patark, ką man daryti, - drebančiu balsu išmekenau.

- Kokio čia patarimo! Jei taip man, tai visomis keturiomis... Moteris dora, turtinga, - čiupk ilgai nesvarstęs, nes, jei kokios, gali pasprukti, - išpyškino linksmuolis Jonas.

Ilgai blaškiausi, rikiavau neklusnias, dirglias mintis, kad iš jų derinio susidarytų aiškų ir teisingą sprendimą. Ir šiandien negalėčiau

Abu mokomės skaityti.

K.L. Musteikio nuotr.

pasakyti, kodėl taip pasibaisėtina sunku buvo apsispręsti.

Pagaliau, kaip bus, taip, - nutariau neskubėti. Buvau įsitikinęs, kad uždelstas laikas bus mano sąjungininkas. Juk nepakanka vien moters laiške išdėstytų motyvų ir pusbrolio patarimų. Reikia pačiam viską iki smulkmenų išsiaiškinti.

Ir aš delsiau, rinkdamas smulkmenas apie būsimą savo gyvenimo draugę. O ji tegul tikisi, laukia, kuria svajas apie naują gyvenimą, tada ir meilės ugnis labiau įsideds. Tegul kol kas nedrumsčia nauja santuoka mano mirusios žmonos atminimo, tegul širdies ir atminties labirintuose dar spinduliuoja jos kilnus paveikslas.

Bet atsitiko tai, apie ką nebuvo nei mąstęs, nei spėliojęs. Pirmame laikraščio puslapyje išvydau tos moters nuotrauką. Taip, tai ta pati tarioji elgeta, tik puošniau atrodanti, santūriai besišypsanti. Ir čia pat akys užkliuvo už lakoniško nekrologo: “Š.m. gegužės 2 dieną staiga mirė žymi mokslininkė, kelių reikšmingų mokslinių veikalų autorė, psichologė ir sociologė, pasauly plačiai žinoma pediatrie profesorė Nomeda Natkienė”.

Mane žaibiškai nukrėtė šiurpas, tartum būtų trenkusi elektros srovė. Susijaukė mintys, sudirgo jausmai, atrodė, kad atitrūkau nuo realybės. Pašokau nuo sofos ir dar kartą perskaičiau trumpą pranešimą apie jos mirtį. Dieve mano, koks kraupus netikėtumas! Mane skaudžiai surėmė sąžinės priekaištas: kodėl delsiau? kodėl taip ilgai žaidžiau jos kantrybę? kodėl nesuteikiau jai vilties? Gal ji ilgai laukus ir nesulaukus mano atsakymo ar vizito, neatlaidė nervinės įtamos. O juk galėjau nuvykti, apsižvalgyti... galėjau nors žvakę mirštančiai uždegti. Dabar viskas baigta, pavėluota, visos viltys stiklu sudužo į kietą realybės sieną.

Netrukus po to pusbrolis Jonas man papasakojo, kad velionės miegamajame prie lovos ant mažo staliuko šalia vaistų buvo rastas žydras laku užantspauduotas vokas su užrašu: “Atplėšti tik po mano mirties”. Voke rastas jos pačios rašytas ir notaro patvirtintas testamentas. Jame surašytas visas jos kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas, o gale ryškesnėmis raidėmis pabrėžta: “Visą aukščiau išvardytą turtą pavedu šio miesto moterų vienuolynui tvarkyti savo nuožiūra. Šį testamentą surašiau būdama visiškai sveiko proto, blaivios nuovokos ir savo pačios laisva valia”.

Jonas įsikirto į mane ironišku žvilgsniu ir į paširdžius tvokstelėjo skaudaus priekaišto botagą:

- Štai ką tau, Valdai, pasakysiu: tokio mulkio kaip tu dar nebuvo matęs, nei girdėjęs. Šitiek turto prarasti!..

Nepykau ant jo už tai, nes jis buvo teisus.

Mano gyvenimo dienos srovėna vėl ta pačia vaga. Tas pats nerimas ir tie patys rūpesčiai dėl rytdienos, tik atodūsiai gilesni, su užslėpto gaudulio priemaišomis. Kiekvieną kartą, prieš eidamas į parduotuvę pačios pigiausios bandelės ar lieso sūrio gabalėlio pirkti, stropiai perskaičiuoju savo likusius pinigėlius ir su nerimasčių pasvarstau, ar užteks jų iki kito mėnesio pensijos.

Religijos dėstymas Vilkaviškio vyskupijos mokyklose

Zita Storpirštienė

Religijos dėstymas Lietuvos mokyklose yra viena iš jauniausių mokymo disciplinų. Iš kitų ji išsiskiria ir savo specifiškumu. Prieš septynerius metus, religijos mokytojams įžengus į mokyklas, tikrai nebuvo nei lengva, nei paprasta. Po daugelio okupacijos metų patys tik slapta išpažinę tikėjimą, paruošti sakramentams tik didžiausioje paslapyje, tačiau Dievą ir tikėjimą išnešioję širdyse, dabar žengėme į klases, kuriose sutikome smalsias mokinukų akis, vaikus, dažnai šeimose nieko negirdėjusius apie tikėjimą. Daugumai iš mūsų buvo neramu: ar sugebėsime padaryti tai, ko lig šiol niekada nebuvo darę, ar pasėta tikėjimo ir gėrio sėkla išdygs ir suklestės jaunųjų širdyse. Dažnam iš mūsų trūko ne tik teologinio pasiruošimo, bet ir pedagoginių žinių bei praktinių įgūdžių. Trūkstant religijos dėstytojų, į pagalbą atėjo gydytojai, inžinieriai, ekonomistai, žodžiu - kitų specialybių darbuotojai. Jiems buvo tikrai nelengva, bet tuomet, negalvoję apie sunkumus, jie sėkmingai darbavosi ir toliau sėkmingai tebedirba religijos mokytojų pareigose.

Kokios problemos lydėjo religijos mokytoją? Svarbiausia buvo, kaip jie buvo priimti kitų mokytojų ir kaip sutikti mokinių. Ypač sudėtinga buvo pirmoji problema, nes pagal įsitikinimus ne visiems religijos mokymas, o dėl to ir mokytojai buvo priimtini. Kai kas stengėsi išsiaiškinti, kas jie tokie, kad taip greitai ir drąsiai persikvalifikavo ir ėmėsi dėstyti tikybą. Kai kurie ieškojo šios kategorijos mokytojų nuodėmių, svėrė, kokią duoklę jie atidavę okupacijos laikotarpiu. Tačiau, viską išsiaiškinus, teko priimti arba toleruoti katechetų buvimą. Ilgainiui

ši problema jau nebuvo tokia aštri, dauguma religijos mokytojų pritapo prie kitų, gražiai įsikomponavo į mokyklos bendriją ir dirbo bei tebedirba taip svarbų ir reikalingą darbą ne tik šiai, bet ir ateities kartų rytdienai.

Maloniausia buvo ir yra tai, kad tikybos mokytojai yra ypač reikalingi mokiniams, studentams. Jie visada yra laukiami, džiaugsmingai sutinkami, išsakoma, kad tikybos pamokos yra pačios geriausios, keliamas klausimas, kodėl šio dalyko pamoka būna tik vieną kartą per savaitę.

Tačiau už šių malonių akimirkų slypi didelis darbas, pastangos gerai pasiruošti pamokoms, viską apgalvoti, kiek įmanoma sukaupti vaizdinių priemonių. O ką tai reiškia mokytojiui? Tai reiškia, kad tam bus paaukota ne viena laisvalaikio valanda, gal net nemigo naktys, ir dar po to mokytojas ne visada bus tikras, kad ves pamoką taip, kaip norėtų, kad viską joje turės, ką reikėtų turėti, kad jo žodis pasieks kiekvieno klausančiojo širdį, kad jis ten pasiliks ir vėliau gyvenime suklestės.

Religijos pamokos nuo kitų skiriasi savo specifiškumu, jose moksleiviai turi išgyventi pačias geriausias savo emocijas. Norint tai pasiekti, mokyklose turėtų būti gerai įrengti kabinetai, kuriuose būtų sukaupta daug vaizdinių mokymo priemonių. Mokymui ypač reikalingos techninės priemonės: magnetofonai, televizoriai, video priemonės. Tačiau esant tokiam sunkmečiui Lietuvoje, beveik nerealu tai pasiekti.

Yra labai svarbus mokytojų kvalifikacijos kėlimas, kuriuo nuolatos rūpinasi vyskupijos religinio švietimo kabineto vedėja sesuo Lai-

mutė Rimkevičiūtė. Daugelis mokytojų yra pasiunčiami dalyvauti įvairiuose kursuose, seminaruose, kur daug ko sužino, išmoksta. Malonu, kad pasidalinti savo darbo patirtimi į Lietuvą atvyksta mokytojai iš Amerikos, Škotijos, Austrijos ir kitų šalių. Už tai mes jiems esame labai dėkingi. Mokyklos yra gerai aprūpinamos religinio turinio literatūra, tačiau čia išskyla problema dėl jų įsigijimo, kai trūksta lėšų.

Dažnai mokyklose į religijos mokytoją žiūrima ne vien tik kaip į vedantį pamokas, bet iš jo laukiama ir platesnės veiklos. Kai kurie yra sukūrę įvairių montažų ir scenarijų šventiniams renginiams. Kai kuriose mokyklose į tokius renginius žiūrima kaip į visos mokyklos reikalą, todėl jie gerai pasiseka. Chorių giedamos giesmės, skaitovų įtaigūs žodžiai visada pasiekia kiekvieno juose dalyvaujančio širdį.

Vilkaviškio vyskupijos dekanatuose yra organizuojami giesmių konkursai „Dainuoju Dievui ir Tėvynei“, o Marijampolės aukštesniojoje pedagogikos mokykloje yra rengiami pradinį klasių mokytojai - katechetai. Baigę mokyklą, jie galės ne tik pradinėse klasėse dėstyti tikybą, bet ir būti katechetai aukštesnėse vidurinės mokyklos klasėse.

Nežiūrint visų esamų problemų, religijos mokymas tobulėja. Pamažu pradėdame dirbti pagal Lietuvoje sudarytas mokymo programas, vis daugėja Lietuvos mokytojų paruoštų ir išleistų mokymo vadovėlių.

Vienas labai svarbus ir atsakingas klausimas religijos mokyme ir tikėjimo praktikoje yra mokinių katechizacija. Šis darbas vyksta tos pačios vienos savaitinės pamokos metu greta mokymo programos vykdymo. Sprendžiant šį klausimą, nedaug mokytojams padeda mokinių tėvai. Dažnai jie arba visai nesikiša, arba lieka pasyvūs stebėtojai. Ši darbo sritis yra nepaprastai svarbi ir kol kas ne visiškai ištobulėjusi, kaip vaikai turėtų būti tinkamai paruošti priimti sakramentus.

Ir vis dėlto, sprendžiant religijos mokymo problemas, svarbiausias asmuo yra mokytojas. Anot kun. J. Marcinkaus, religijos mokytojo kilni asmenybė sukelia mokiniams jėgą, vedančią juos prie savarankiško charakterio ugdymo. Kad religijos mokytojui sektųsi darbas, jis privalo turėti, pagal kun. J. Marcinkų, dorovinių ir mokslinių privalumų, mokėti gerai išaiškinti religijos tiesas, būti pasiruošusiam nugalėti religijos mokymo sunkumus. Viduramžių dainius Dante Aligieri rašė, kad žmogaus siela yra vertingiausias kūrinys. Tikras pedagogas yra tas, kuris suranda rakčiuką atrakyti mokinių širdims. Vilkaviškio vyskupijos religijos mokytojai ir ieško tų rakčiukų, kuriais galėtų atrakinti kiekvieno mokinio širdį, eina į mokyklas su gerais norais ir ketinimais išspręsti visas pasitaikančias problemas, tikėdami išugdyti dvasingus, dorus Lietuvos piliečius, galinčius sukurti gražesnę, dvasingesnę, doresnę rytdienos Lietuvą.

-
- Vilkijos parapijos pastoracinės tarybos rūpesčiu šio miestelio Kartuvių kalne (ten buvo pakara daug 1863 m. sukilėlių) buvo pastatyti trys kryžiai, kuriuos sukūrė meistras Petras Kačiulis, o pašventino Vilkijos klebonas kun. Virgilijus Lenkaitis.
 - Gruodžio 22 d. Kaišiadorių katedroje per sumą vysk. J. Matulaitis iškilmingai pašventino naujuosius vargonus ir paskelbė prasidedant vargonų muzikos festivalį, skirtą parapijos jubiliejinių 90-ųjų metų pabaigai paminėti. Naujuosius vargonus išmėgino prof. Leopoldas Digrys, kuris drauge su sol. Virgilijum Noreika bei Radijo ir televizijos vaikų choru surengė tikintiesiems Kalėdų muzikos ir giesmių koncertą.
 - 1996 m. lapkr. 26 d. pop. Jonas Paulius II paskelbė palaimintaisiais du nacių kankinius Austrijos kunigus Otto Neumurer ir Jakob Gapp ir prancūzų revoliucijos kankinę dominikonę Catherine Jarringe.

Tapatybė ar vaidmenų maišatis?

Kęstutis A. Trimakas

(Tęsinys)

5. Savo kelio ieškojimas

Jaunystė yra paskutinė pasiruošimo stotis suaugusiojo kelionei. Toje stotyje ypač reikia apsispręsti, kokią darbą pasirinkti. Darbas nemaža dalimi aptaria asmens tapatybę. Gabesniesiems iškyla aukštesniųjų, akademinų studijų klausimas. Akademines studijas pasirinkę Severiutė ir Marius pasakoja, kaip jie prie to sprendimo priėjo.

Tiek Severiutės, tiek Mariaus sprendimui įtaką padarė tėvai. Bet labai skirtingai ir labai skirtingomis sąlygomis. Kadangi ir vieno, ir kito atveju buvo laikas, kada jie save klausė dėl ateities - ar patiems nutarti, ar klausyti kitų, tai jų pasakojimams duodame tą patį pavadinimą.

Klausyk kitų ar sek žvaigždę?—I

SEVERIUTĖ

Baigdamą viduriniąją mokyklą, septyniolikmetė Severiutė nebuvo pakankamai skyrusi dėmesio ar laiko spręsti, ką toliau universitete studijuoti. Tuo metu jos dėmesį traukė visai kas kita. Iki to laiko jos sutinkamų žmonių ratas buvo aplinkybių “nulemtas”: artimieji, giminės, klasės draugai ir šokių būrelis. Nei vieno asmens ji nesirinko. Visi žmonės jai buvo “praeinantys”, o ji pati laikėsi “paauglės vienumos”: atlikusi pareigas, skaitydavo knygas ar eidavo kur sau viena.

Kartą atsitiko kitaip: “Tėvai pirmą kartą išleido švęsti Naujųjų Metų pas draugę. Ten sutikau berniuką, kurį pamilau”. Dabar ji - ar

tiksliau, jos jausmai - “vieną pasirinko”. Bet taip, kad tik jis tapo svarbus, daugiau niekas kita:

Taip stropiai nebevykdžiau pareigų, blaškiausi, ieškojau jo gatvėse. Suradau... ir taikiausi su viskuo, ką jis daro, kur eina, ir bandžiau būti tokia, kokie jo draugai. Tas buvimas “tokia, kokie jie” nebuvo teigiamas, nes buvo ne jų supratimas, bet tiesiog mėgdžiojimas ir aš, matydama savo nesugebėjimą, jaučiau menkavertiškumą ir net frustracijos požymius, vis blaškiausi ir mintimis, ir kūnu.

Nesėkmė. Severiutė tai ypač pajuto kai “atėjo metas dėl stojimo į universitetą, o aš buvau išsekusi ir pasyvi”. Vairą iš rankų visai paleidusi, tad paskubom “paklausiau tėvų, kur man stoti, aš tiesiog taip ir padariau - nunešusi dokumentus į Teisės fakultetą. Egzaminus laikiau, bet tai nebuvo mano noras ar mano apsisprendimas”.

Tada atėjo ramesnis momentas, kai galima į viską daugiau iš šalies pažiūrėti.

Po vieno egzamino išėjau pasivaikščioti prie upės. Buvo puiki diena, ir prie upės kranto pamačiau žmogų, kuris sėdėjo vienas, šypsojosi, rinko įvairius žolynus ir juos aprašinėjo. Jis pažadino many norą džiaugtis tuo, kuo esi, ko nori, ką gali daryti. Kitą rytą atikėlus išvažiavau į Kauną stoti į Teologijos — filosofijos fakultetą. Tai buvo pirmas ir rimtas mano pačios apsisprendimas, kuris įnešė į

mano gyvenimą pasitikėjimą ir norą ieškoti savo individualaus kelio, taip pat gerbti kiekvieno pasirinkimą ir pastangas.

Šis atvejis nėra taip retas jaunystėje, kai pametamas suaugusiam gyvenimui pasiruošimo kelias (baigiant vidurinę mokyklą ir turint progą toliau siekti aukštesniojo mokslo, atskingai pasirinkti studijų sritį). Tas kelias pametamas pasiduodant jausmams. Nėra bloga įsimylėti kitos lyties asmenį. Meilė - tai daugelio asmenų kelio pradžia, vedanti į vedybinį pašaukimą. Bet negera tiek pasiduoti jausmui, kad visa kita taptų nesvarbu. Ruošimasis vedyboms ir ruošimasis profesiniam darbui eina kartu - išvien ir susilieja į vieną suaugusiojo gyvenimą. Neišmintinga viena siekti kitkam visai leidžiant iširti.

Severiutei nesisekė pritapti, prisiderinti prie vaikino gyvenimo stiliaus. Čia kažkas glūdi. Gal vaikinai buvo jai netinkamas. Gal jos pastangos - dirbtinės. Bet visa tai vedė į menkavertystę, frustraciją ir akligatvį.

Viena tik, atrodo, buvo aišku: bent tuo metu, baigiant vidurinę mokyklą, turint galimybę studijuoti universitete, dėmesį sukaupiti į tai, ką tikrai verta pasirinkti.

Bergždžiose pastangose išsisėmus, nebeliko dėmesio, laiko nei išminties rinktis mokslo sritį. Leidžiant tėvams parinkti, kai jos širdis visai prie to nelinko, buvo nulemtas kitas akligatvis.

Laimingas sutapimas (niekada ne atsitiktinis), kad pasitaikė žmogus, kuris buvo savo vietoje, nes su pomėgiu darė tai, ką savo "prigimtimi" mėgo. Severiutei jis tikrai buvo pavyzdys, nes ji pati nebuvo savo vietoje: nei kai "medžiojo" tą vaikiną, nei kai greitosiomis atsirado prie Teisės fakulteto prieangio.

Mums lieka neišaiškinta paslaptis: kaip palyginti taip greitai Severiutė nutarė jau studijuoti teologiją - filosofiją. Tiesa, vien tam atsidėjus, tai gali nepareikalauti daug laiko. Kažkas turėjo rusenti... gal daugiau negu

rusenti, bet justai ir nutarti, kad tai yra jos kelias, kuris padėtų jai "džiaugtis tuo, kuo esi, ko nori, ką gali daryti".

Severiutės žodžiuose yra šviesi rimtis - lyg jutimas, kad ji dabar yra "savo vietoje" - tuo apsisprendimu "ieškoti savo individualaus kelio", kurį ji užbaigiamuosiuose žodžiuose aptaria: "Tai buvo mano radikalus pakrypimas į šviesesnę gyvenimo pusę - Dievo ieškojimo ir ištikimybės kryptis".

Klausyk kitų ar sek žvaigždę?—II

MARIUS

Marius studijuoja universitete. Tačiau jis aiškina, kad dar nėra atradęs savęs, iš dalies dėl neigiamų jį paveikusių sąlygų mokykloje sovietų okupuotoje Lietuvoje.

Man jau 21, tačiau tapatybės fazės dar nepasiekiau... Jau ankstyvoje jaunystėje patyriau daug neigiamos įtakos ir blogio iš išorės. Mokykloje neturėjau draugų, suaugusių pasaulis atrodė žiaurus ir neteisingas. Mano socialinė grupė buvo tėvai ir jaunesnioji sesuo. Kad ir kaip būtų keista — man nesinorėjo suaugti, norėjosi būti vaiku. Mano susikurtas pasaulis buvo idealus, jame nebuvo blogio. Buvau idealistas. Vėliau dar labiau užsidariau savyje.

Našta, kuri slėgė Marių mokykloje, glūdėjo ypač skirtingose pažiūrose: tos, kurias jis perėmė iš tėvų, skyrėsi nuo tų, kurios buvo skelbiamos mokykloje.

Vertybės, kurias brangino tėvai, buvo priešingos tom, kurias stengėsi įkalti mokykloje. Tai ne vienintelis prieštaravimas, kur reikėjo kažkaip išspręsti. Praktikuodamas tikėjimą, buvau daugelio klasės draugų atstumtas. Tėvai buvo konservatyvaus požiūrio į moralę ir nedavė jokio seksualinio švietimo. Į iškilius klausimus nebuvo kam atsakyti.

Turėjau pats susirasti atsakymą. Todėl ilgą laikotarpį jaučiausi nežinioje ir abejonėse. Buvau drovus ir turėjau per didelį gėdos jausmą, o su juo turbūt siejosi ir kaltės jausmas: neišmokau būti atviras, nuoširdus.

Visa tai silpnino jo charakterį. Jis turėjo savo norų dėl darbo pasirinkimo, tačiau ir čia trūko ryžto.

Visi norai, lūkesčiai buvo tik svajonėse, kurioms nebuvo jokių galimybių išsipildyti. Net profesijos pasirinkime nugalėjo tėvų norai. Aš norėjau būti botaniku ar gėlininku. Tačiau tėvai norėjo, kad baigčiau „aukštąją“. Galbūt galimybių pakaktų baigti ir dviem „aukštosioms“, tačiau tėvų norų pildymas tikrai atsilieps charakterio formavimuisi. Nenorėčiau kaltinti savo tėvų, kuriuos labai myliu. Tačiau tokiais atvejais tokių neigiamybių priežastys lieka abstrakčios, perkeltos visai visuomenei.

Dabar, kai jam jau 21 metai amžiaus, atrodo, Marius labiau pabunda siekti to, ko jis tikrai nori. Jis jau pabandė tėvų įsiūlytas akademines studijas. Vis dėlto prie knygų nelabai priprato. Jis vis žvelgia į kitą pusę - į gamtą ir laukus.

Aš fizinį darbą vertinu ne mažiau kaip ir intelektualinį. Todėl nematau nieko smerktino, jei žmogus siekia įsigyti kokį amatą, specialybę ir po to dirbti fizinį darbą. Fermerio darbas tikrai ne mažiau vertingas negu mokytojo ar dėstytojo. Skiriasi galbūt tik atlyginimas. Intelektualinis darbo pobūdis nelabai atitinka mano gyvenimo tipą, todėl manau, kad ateityje daug ką keisiu. Aš esu gamtos, kaimo vaikas ir noriu toks išlikti.

Taigi Marius, nors paklausė tėvų, bet nesijaučia nei savo vietoje, nei save atradęs. Tėvų noras matyti sūnų „aukštojoje“ ruošiantis geriamam gyvenimui, negu juoda žemė žada,

gamtos vaiko vis dėlto neįkvepia pamėgti idėjas ir knygas.

Girios vaikas vis vien į girią žiūri...

6. Savo kelio derinimas

Kai kam ypatingas pomėgis ar talentas pasireiškia ankstyvame amžiuje taip, kad susidarius sąlygoms, jį galima vystyti ir jam tiesiog visiškai atsiduoti. Vėliau gyvenime iškyla kitas poreikis, tikslas ar talentas, ir tada asmuo klausia save, ką daryti: ar vieno iš jų atsisakyti, ar kaip nors juos suderinti? Tokį retą atvejį išgyvena Simona.

Ir sportas, ir Dievas

SIMONA

Įdomus ir apgalvotas yra Simonos aprašymas, kaip ji surado save, t.y. kaip ji apsisprendė, ką nori daryti savo gyvenime. Ji pastebi, jog jos gyvenime yra „gana aštriai išsiskyrę periodai“, su nesunkiai atsekama jų pradžia ir pabaiga. „Ir jie be galo skirtingi“.

Simona grafiškai pavaizdavo keturis periodus. Jie kyla nuo apačios į viršų; iš praeities - į dabartį. Pačioje apačioje yra 0-4 m. amžiaus periodas. Jame nelinkstama į nieką. Tad jis atvaizduotas viduryje.

Virš jo į kairę, į pasaulietiškumą, krypsta 4-12 m. periodas. Po to, virš jo, 13-17 m. periodas yra visai į dešinę, į religingumą. Ir tada - dar aukščiau - kyla periodas, prasidedąs 17-aisiais jos gyvenimo metais - pusiausvyra, viduryje tarp religingumo ir pasaulietiškumo. Simona taip paaiškina.

Tik keletą faktų atsimenu iš 0-4 metų amžiaus. Na, o ketvirtaisiais drįščiau pasakyti, pasireiškė pirmasis mano identiteto ieškojimo ir vystymosi bruožas. Aš tvirtai, be jokios abejonės žinojau, ko noriu - čiuožti. Taip prasidėjo intensyvus sportinis periodas. Man gerai sekėsi. Aš tiesiog „visa buvau sporte“. Taigi griežtai imant amžiaus rėmuo-

se, čia ir prasidėjo Erikson 'o išskirtas identiteto laikotarpis.

Taip prasidėjo pirmasis - atsidėjimo sportui - laikotarpis, kurį Simona charakterizuoja kaip pakrypimą į pasaulietiškumą. Jis trunka aštuonerius metus, - nuo 4 m. iki 12 m. O tada kitokios mintys verčia ją pagalvoti.

Dvyliktieji mano gyveninio metai. Kyla pirma rimta abejonė: ar sportas yra ta vieta, kur galės atsiskleisti mano asmenybė. Iki šiol buvo žiūrima mano fizinių duomenų (nors negaliu paneigt ir to, kad namuose nebuvo užmirštas mano moralinis ir religinis auklėjimas). Bet vis dėlto mano pačios pagrindinis dėmesys buvo treniruotės ir pasiekimai. Iš kur atėjo mintys apie kitą plotmę - nerandu kito atsakymo, kaip tik iš Dievo. Žinojau, kad sportui reikia viso mano laiko, kad jis nenori juo dalintis su Dievu. Reikėjo rinktis. Ir aš pasirinkau. Tai buvo gana drastiškas perėjimas į visai kitokį gyveninio stilių. Pasikeitė mano minčių centras, mano elgesio pagrindas. Kaip anksčiau aš visko (nesakau fanatiškai, bet be jokių abejonų) galėdavau atsisakyti dėl sporto, taip dabar dėl religijos. Nedaug te bendravau ir su bendraamžiais. Nesakau, kad aš visai to nenorėjau, bet galbūt vėl laiko klausimas: jiems reikėjo to laiko, kurį aš skirdavau Dievui ir Bažnyčiai. Labiau bendravau su vyresniais, tikėjimo žmonėmis.

Simona, atrodo, turi vieną iš tų retų charakterio bruožų - sugebėjimą visiškai atsiuosti vienam tikslui, vienai vertybei. Dar rečiau pasitaiko, kad kas jau ankstyvoje vaikystėje, ketverių metų būdamas, kam nors taip atsidėtų, net ir ypatingam pomėgiui. Simona nemini tėvų. Vadinas ji nebuvo verčiama, tai buvo tikrai jos noras ir jos pačios atsidavimas. Tai tikrai savotiškai prasidedanti "tapatybė".

Bet po aštuonerių metų dėmesys pakryps ta į kitą vertybę - religiją, Dievą. Ir tada vėl vi-

siškas gyvenimo stiliaus perorientavimas - galvoti, veikti ir siekti pagal tą kitą vertybę.

Ir vienu, ir kitu atveju tai nebuvo trumpalaikis užsidegimas, kuris greitai išblėsta. Pirmuoju atveju - aštuoneri metai. Antruoju - bent ketveri. Ne tik truputį paragavus, bet tikrai susigyvenus - sutapus su fizine sporto, o paskui - su dvasine religijos veikla - gali iškilti noras imti abi derinti, kad būtų galima patirti ir vienos, ir kitos. Žinoma, tam deriniui pasiekti reikia ypatingo atsidavimo, taip pat aukšto motyvo. Apie to derinio ieškojimą Simona taip pasisako:

Bet dvyliktos klasės pradžioje vėl netikėtai pajutau, kad dar kartą reikės save atrasti - mano ieškojimas dar anaipol nebuvo pasibaigęs. Ne, aš neketinau radikaliai atsisakyti religijos, kaip anų sykių sporto. Tai kas beliko? Pradėjau ieškoti vidurio kelio. Ir čia iš naujo radau Dievą, o šalia Jo ir save. Man reikėjo pajusti aktyvų gyvenimą ir jo netekimą, kad suprascčiau, jog man visko reikia, kad aš negaliu nei be vieno, nei be kito. Ir, sakytčiau, su Dievo pagalba man pavyko. Pagaliau atsirado laiko ir draugams (jų įsigijau daugiau ir artimesnių), ir sau (ir vidui, ir išorei), ir Dievui (Jis liko taip pat giliai mano širdyje). Tokį savo gyvenimą įsivaizduoju ir toliau. Vis labiau ryškėja mano pačios ir mano veiklos įvaizdis ateityje: sportiško aktyvumo suderinimas su krikščionybe. Nenoriu dabar šio įvaizdžio įvardinti konkrečiai, jis dar lipdomas, derinamas prie manęs ir prie aplinkos, bet aš tikiu, kad tai ir yra mano identitetas — viduje nėra sumaišties ir blaškymosi, viduje — ramybė.

Patiriama ramybė kyla iš pasitikėjimo ir tam tikros pradinės darnos, gal ir pasitenkinimo, kad jos fiziniai ir dvasiniai polinkiai - taigi jos žmogiškumas - gali būti patenkinti. Ji turi ilgą tiek vienos, tiek kitos srities patirtį. Tai buvo tarsi pasiruošimas šiam deriniui, tobulesniam negu ligi šiol gyvenimui, nes dabar neberekės atsisakyti nė vieno iš tų pamėgtųjų.

Šis dviejų vertybių derinys gyvenime jau turės būti kūryba. Ir tam reikės ypatingo atsidavimo. Atsidavimo sugebėjimą Simona jau parodė. Dabar kūrybingai dar reikia ypatingo motyvo ir ypatingos dvasios. Dvasios ir motyvacijos Simona gali apšiai semtis iš krikščionybės.

7. Jaunystės nuotaikos — II

Jei visą laikotarpį dominuoja viena nuotai-ka, tada galima kalbėti apie to laikotarpio nuotai-ką. Apie jaunystę pasisakiusiųjų pasakojimuose tokios buvo dvi. Tos nuotaikos, tiesa, jau prasidėjo jų vaikystėje ir atlydėjo iki jaunystės.

Kaip šviesus linksmumas Kaminlę nuteikė šviesiai žvelgti į jaunystę, taip tamsus prispaudimas tamsiai apgobė Veronikos jaunystės laikotarpį, bet privertė ją atsispirti, apsispręsti ir nepriklausomai ieškoti savęs ir savo kelio.

“Laikotarpis... tragiškai gražus”

VERONIKA

Našlaitė iš vaikystės į jaunystę atsineša tik skaudžią patirtį. Veronika aitariai juto, kad jos jaunystės laikotarpis buvo nenormalus - ne toks, kaip turėtų būti.

Savo jaunystės laikotarpį vadinu tragišku ieškojimu. Man atrodo, jog mano jaunystė miegojo, buvo pasyvi, apatiška, liūdna, nemocionali, nemaištaujanti, o susitaikiusi, bejėgė prieš tai kas man siūloma. Aš neturėjau balso, nes buvau jų — tu, kurie augino — nuosavybė.

Našlaitei nebuvo pasirinkimo. Ji jautėsi tegalinti sutikti su tuo, ką jos globėjai “davė”. Jaunystės jai kaip ir nebuvo. Nebuvo progų nė galimybės. Globėjai jai to nedavė. Tik vėliau jai iškilo didelis klausimas, ar toliau likti jų globoje ir daryti, ką jie nurodys, ar rinktis, ko ji

pati pasijuto norinti - studijuoti universitete.

Kai Veronika pasisakė norinti toliau studijuoti, jos globėjai griežtai užprotestavo: “Tai ne tau!” Jai kilo dilema: “Ar klausyti tų, kurie jautėsi turį galią valdyti mane, ar atsisakyti, nebijoti likti viena ir eiti ten, kur noriu”.

Septynioliktmetė našlaite pajuto: “Aš pradėjau suprasti, jog toliau taip gyvent nebega-liu”. Tada ji pirmą kartą savarankiškai apsisprendė, aiškiai žinodama, kad nustoja globėjų rūpybos. Tai buvo rizika, bet ir kelias į nepriklausomybę bei brendimą: “Pasirinkimas buvo skaudus. Atitrūkimas nuo namų, nepritapimas prie tų, kuriuos sutikau naujame mieste. Išgyvenau, kad aš kvailesnė už kitus, pasireiškė menkavertiškumo kompleksas, daug stipresnis, nei maniau”.

Veronika žengė pirmą žingsnį į nepriklausomybę, sunkesnę negu daugeliui jos amžiaus jaunuolių. Apsisprendus studijuoti universitete be buvusių globėjų, jai pradėjo labiau ryškėti jos tapatybė. Deja, naujoje aplinkoje nerado kitų atramos, o ir savyje dar nebuvo tiek stipri - be tvirtai išugdytų savybių, be pamatinio pasitikėjimo kitais ir pasauliu (iš pirmosios fazės), be tvirtos autonomijos (iš antrosios fazės), be ryškesnės iniciatyvos (iš trečiosios). Tad ji jautėsi menkaverte, nepasitikinti savimi, nenusipelnusi kitų pasitikėjimo. Ji pastebėjo: “Tuo laikotarpiu prasidėjo krizė. Man buvo 17 metų. Nuo pat pirmo kurso ji gilėjo. Prasidėjo blaškymasis. Man dar jis nesibaigė”.

Veronika savo krizės priežastį aiškino taip: “Aš manau, kad mano brendimas prasidėjo daug vėliau. Mano jaunystė yra pavėluota”. Ankstyvosios ir vidurinėsios jaunystės metu “ji miegojo, buvo pasyvi, apatiška... bejėgė”. To laikotarpio “tarsi nebuvo”. O jai augant pasitikėjimas savimi buvo gniuždomas: “Namuose man buvo sakoma, jog nieko iš manęs neišeis, niekam tokie žmonės nereikalingi. Universitete būdama vieniša, aš tuo tikėjau”.

Vienatvė teikia progą mąstyti. Veronika buvo išsiugdžiusi vieną sugebėjimą - rašyti.

Tačiau sunkumai ir tai palaužė. “Ši krizė ne tik gilėjo, liūdino, skaudino. Ji atėmė iš manęs tai, kas dar šiek tiek džiugino. Atėmė galią rašyti. Jei dar galėjau pasidžiaugti kūrinėliu, eilėraštu-ku, visa tai dingo, uždusdavo dar neišsvydę šviesos”.

Vis dėlto Veronika buvo padariusi savarankišką, brandinantį žingsnį į tapatybę. Ir kažkas savaime brendo, jai pradžioje nė nepastebint.

*Nuo čia prasidėjo savo likimo ieškojimas. Manau, jog viskas įvyksta reikiamu laiku, net mums to nesuprantant. Išgyvenimai įvyko tuomet, kai įtampa išaugo tiek, jog atrodė daugiau nebegaliu. Išgyvenimai atgręžė į save, o anksčiau įvykę tikriausiai būtų labai negilūs... Dabar pradėjau suprasti vienvietės, kančios reikšmę. Nuo jų aš bėgau, nes nežino-
jau, kad tai gyvenimo jėga, kad tai brandina.*

Nors neturėjusi įprastinių ugdymosi progų, Veronika buvo nuskriausta, bet vienvietės kančioje ji rado kitokią galimybę bręsti. Kai kurias to brendimo pasekmes ji taip aprašo:

*Aš jaučiuosi keliautoja su šaltu kosmoso dvelkimu, ne su šilto namų židinio jausmu. Visa tai formavo mane, kas aš esu dabar. Nebebijau pasakyti, kad tai esu aš, esu tas, kas esu. Aš dabar galiu džiaugtis, aš pradedu nebėjoti pasaulio. Pajutau, jog galiu krep-
tis į Tą, kuris nuramina ežero ir sielos ban-
gas. Šis periodas parodė, jog aš nekėliau už-
davinių sau, negalvojau apie atsakomybę
likimui. Turėjau sukausčiusi save iliuzijomis,
kurioms dužus, plūstelėjo laisvės banga. Ma-
no vienvietė padėjo būti abejinga baimei. Ma-
no atitrūkimas nuo žmonių suformavo tai, jog
aš mieliau einu viena, nei su minia. Aš vienvie-
tės nesirinkau, o buvau jai pasmerkta pačią
Žmonių, likimo, ir ji tapo mano savastimi,
gyvenimo keliu. Man ji padėjo pažinti ir ma-
nau, jog atrandu savo vienvietę. Ji atgręžė į*

*save, nes žmonės patys nuo manęs nusiuko, ji
grąžino vaikystėje turėtus magiškojo pasaulio
raktus.*

Taip jautriai save apibūdinus, Veronika sa-vo pasakojimą užbaigia: “E. Eriksono nustatytų dviejų fazių nebuvo mano gyvenime. Bet ma-nau, jog užmokėjau už jas, išpirkau, kad ečiau toliau brendimo keliu”.

Svarstydamą apie savo jaunystę, Veronika laiko, kad neturėjo dviejų jaunystės fazių: ankstyvosios ir vidurinėsios. Bet iš tiesų anks-ti praradusi abu tėvus, ji neturėjo nė normalios vaikystės. Tad teisingai ji pastebi, kad vėlyvojo-je jaunystėje ji pradėjo “išpirkti” viso savo ank-
styvesniojo gyvenimo trūkumus, kurdama savi-
tą kelią:

- 1) kaip keliautoja šaltame kosmose,
 - 2) pati pripažinusi ir patvirtinusi save (aki-
vaizdžiai jokio kito asmens nemini),
 - 3) ne tiek gailėdamasi savęs, kiek savikri-
tiškai prisipažinusi susikausčiusi iliuzijomis ir
dėl to nesiėmusi atsakomybės,
 - 4) atsisakiusi iliuzijų, nebėbijanti pasaulio,
 - 5) baimės atsisakymą statanti šalia pajuti-
mo, jog gali “kreiptis į Tą, kuris nuramina
ežero ir sielos bangas” (aiški Kristaus užuomi-
na),
 - 6) vienvietei tampant jos savastimi - gyve-
nimo keliu, nes žmonės, buvę jos globėjai, taip
pat ir vėliau sutiktieji, nuo jos nusiuko,
 - 7) vienvietėje randanti tai, ką “magiškojo
pasaulio raktai” atidaro (ar tai tik nebus lakios
vaizduotės skatinama kūryba, rašymas? - “nuo
vaikystės traukė magiški reiškiniai, paslaptingi,
nematomi dalykai ir močiutės pasakojimai, ne-
matomos gijos”).
- Reikia tikėtis, kad tiek sutvirtėjusi savyje, Veronika sugebės rasti dar gilesnį ir platesnį ryšį su “Tuo, kuris nutildo ežero ir sielos ban-
gas”, taip pat - dviejų kryptų tiltą susitikti su
tais pačiais žemės takais keliaujančiais.

Sauliuko laiškas dar nepažįstamai motinai

Ona Lukošienė

Mamyt, man jau šešiolika. Iš Tavęs laiško taip ir nesulaukiau, nors rašiau Tau. Labai dažnai rašiau. Kai buvau vaikas, auklytė vis sakydavo, kad būtinai sulauksiu, kad Tu, girdi, toli gyveni, o laišakai ilgai eina. Tikėjau.

Dabar jau supratau, kad nesulauksiu, nes Tu, - neturi širdies, meilės. Tu savo širdį atidavei kažkam kitam, tik nežinau kam. Gal pomėgiams... kokiems? Tu pametei mane, atiduodama į kūdikių namus, kad nesužlugdytum savo gyvenimo, savo laisvės. Bet argi tokia tai laisvė? Laisvė ta, kuri žmogų daro žmogumi. Mama, kad tu suprastum mano tikėjimą ir viltį ir kaip ilgai aš laukiau, kad tu vieną kartą atidarytum kūdikių, vėliau - vaikų namų, o dabar - jau internato duris... Atidarytum, apglėbtum, pabučiuotum ir verkdamas pasakytum, kad daugiau jau niekuomet nesiskirsim. Tada mudviejų rankos, širdys ir ašaros susijungtų, ir mudu taptume viena. Visam laikui. Amžiams... Tačiau tu neatversi durų, nes tu nemyli nieko; juk mylėti kitą - tai gerbti jo laisvę. O tavęs nedomina mano laisvė, mano užsiėmimai. Tau neįdomu, ką aš veikiu, ko aš noriu...

Ačiū auklytėms, mokytojoms, globėjoms, kurie padėjo, išmokė mane žengti pirmuosius sunkius žingsnius. Šių dienų žingsnis pats sunkiausias.

Klasėje kalbėsime apie meilę. Meilę? Kas ji? Kur ji? Seniai mums norėjosi apie ją pasišnekėti, tačiau auklėtoja vis lūkuriavo ir sakė: paskaitykit, pamąstykit. Aš skaičiau viską, kas tik po ranka pakliūdavo. Daug supratau, tačiau dar daugiau liko neišku.

Gaila man Tavęs, - mama, - kuri suteikė

man fizinį kūną, dvasinį kūną palikdama kitų rūpesčiui. Kiek daug nesuprantu!

Po pamokų baigsiu rašyti tau laišką. Pasis-tengsiu papasakoti viską, ką būsiu girdėjęs apie meilę.

Pamoka apie meilę

Žinau, vaikai, kad prašydami pakalbėti apie meilę, turėjote mintyje tik dviejų jaunų žmonių meilę. Jūsų noras natūralus, nes vaikystė jus po truputį palieka, ir jūs jau peržengiate per slenkstį iš vaikystės į jaunystę. Meilė - klausimas, kuris neapleidžia per visą gyvenimą, tačiau keturiolikmečiams, šešiolikmečiams jis rūpi labiausiai.

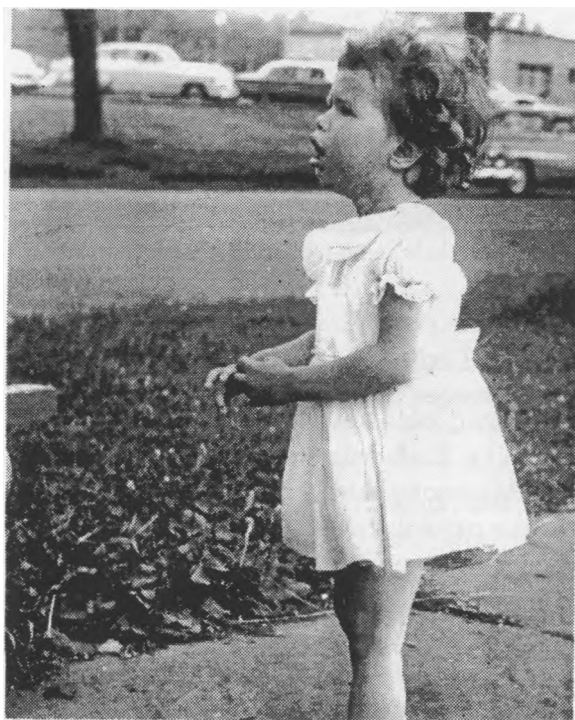
Jūsų prašymą pakalbėti apie meilę vis atidėlioju, norėdama, kad jūs šiam pokalbiui geriau pasiruoštumėt: pagalvotumėte, paskalytumėte ir apmąstytumėte. Apie meilę pakalbėkime kiek plačiau, kad geriau suprastume, kas gi yra toji meilė.

Apie meilę prirašyta daug eilių, traktatų, himnų. Nors daug apie ją kalbama, iki šiol neprieita vienodos nuomonės, kas ji, iki šiol ji liko vis dar neišdainuota, neišsakyta. Nes meilė nesibaigia. Ir palaima tam, kas priartės prie jos ir patirs tikros, tyros, gilios meilės jausmą.

Mieli! Meilė gali būti daug kam: meilė motinai, šeimai, tėvynei, klasei, dviejų jaunuolių meilė.

Vaikai, meilė motinai, šeimai - tai visi tie gerieji jausmai savo gimdytojams, per kuriuos ateinama į erdvės ir laiko pasaulį - į judėjimą. Tai gili pagarba, padėka jiems.

Meilė tėvynei - tai visi taurieji jausmai

Būsimoji primadona.

K. L. Musteikio nuotr.

žmonėms, to krašto gamtai. Tai jausmas, žvelgiant į šilus ir uogienojus, į pakelės skruzdėlytę, bitutę senolio sode, į rūtelę sesutės darželyje. Tai jausmas lopinėliui dangaus, po kuriuo esame, žemės rėžiui, kuriuo vaikštome, saulės spinduliui, kuris krenta ant šito žemės rėželio. Tai jausmas erdvės visumai, žmonių bendrijai esamu metu - ir praeity - prisimenant senolius. Šitas jausmas apima ir praeitį - materialią bei dvasinę jos patirtį, ir mūsų vaikų bei anūkų ateitį.

Todėl mylėjime Tėvynę - Žemės Motiną, o per ją - visas motinas, močiutes, sesutes.

Meilė nešioja gražiausius vardus, palyginius su Gyvąja Gamta: saulutė, gulbelė, aukselis, žiogelis, lakšutė, žvaigždutė. Kaip kad pasakiusi yra S. Nėris: "Neklauskit meilės vardo, jai - tūkstančiai vardų".

Pradėkime kalbėti apie meilę Himnu Meilei, kurį perteikė šv. Paulius savo laiške Korintiečiams (1 Kor 13, 1-8). Jis išsamiausiai, tobiliausiai per visus amžius parašęs apie meilę.

Aušryte, tu gražiai skaitai. Perskaityk mums Himną Meilei ir mintimis nunešk mus į tyrą Meilės pasaulį.

*"Jei kalbėčiau žmonių ir angelų
kalbomis, bet neturėčiau meilės,
aš tebūčiau
Žvangantis varis ir skambantys
cimbolai.*

*Ir jei turėčiau pranašystės dovaną
ir pažinčiau visas paslaptis ir
visą mokslą;*

*jei turėčiau visą tikėjimą,
kad galėčiau net kalnus kilnoti,
tačiau neturėčiau meilės,
aš būčiau niekas.*

*Ir jei išdalyčiau vargšams visa,
ką turiu,
jeigu atiduočiau savo kūną sudeginti,
bet neturėčiau meilės, —
nieko nelaimėčiau.*

*Meilė kantri, meilė maloninga,
ji nepavydi;
meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta.
Ji nesielgia netinkamai,
nieiško savo naudos,
nepasiduoda piktumui, pamiřta,
kas buvo bloga,
nesidžiaugia neteisybe,
su džiaugsmu pritaria tiesai.*

*Ji visa pakelia, visa tiki,
viskuo viliasi ir visa iřtveria.
Meilė niekada nesibaigia*

Mielieji, meilė yra jausmas, todėl jį nusakyti sunku. Ją reikia jausti. Meilė - sielų ryšys. Ji - "tobulumo raiřtis" (Kol 3, 14).

Meilė gimsta, tik visiems geriesiems, tauriesiems žmogaus jausmams įsižiebus. Meilę atliepia širdim, širdies kibirkštis - siela. Todėl dažnai sakoma: suliepsnojo meilė, karšta meilė, nusvilo sparnus per tą meilę, užgeso meilė.

Meilė degina, nes ji - sielos kibirkštis.

Meilės kibirkštį Visagalis mums įdėda ke-
lionėn į Žemę ir nori, kad mes ją išsaugotume,
kad ji visą laiką it žiežirba būtų gyva. O per ją
būtume gyvi, žvalūs, dori mes patys. Meilei
apmirus, mes tampame tarsi gyvi lavonai.
Teisingai rytų išmintis sako: "Mylinčių kūnai
pilni gyvybės, nemylinčių - kaulai vieni".

Dažnai tą kibirkštį mes užgožiam, panieki-
nę užgesinam, per savo egoizmą sutrypiam ją.
Meilėje negali būti "savojo aš". Meilėje yra
tik "tau, jums, mums".

Mat meilė - tauriausias, jautriausias iš
dvasinių jausmų žmonėse. Tai tyras, geras ryšys
žmogaus su žmogumi ir žmonių su žmonėmis.
Tai pasiaukojimas, savęs atidavimas kitam, tai
ėjimas į kitą, vardan kito : šeimos, klasės,
tėvynės, artimo. Naujajame Testamente sako-
ma: "Nėra didesnės meilės, kaip gyvybę už
draugus atiduoti" (Jn 15, 13).

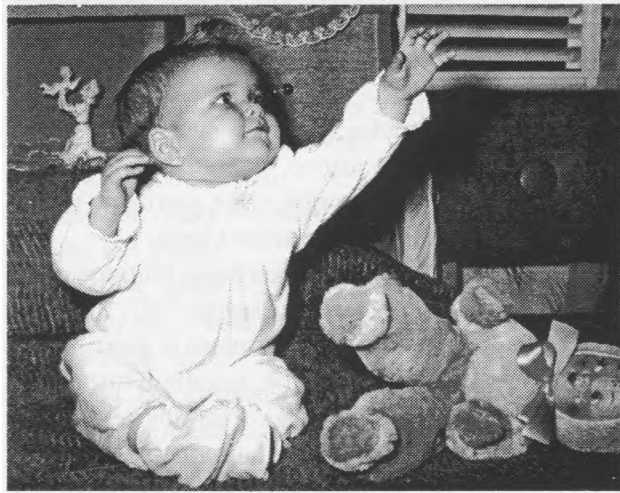
Meilė - gėrio pradas. Gėrio pradas kuria ir
stato.

Meilės jausmas suteikia žmogui sparnus,
įlieja jam gyvasties. Meilė visa gali. Ji nenuga-
lima ir niekada nesibaigia.

Meilės pilnatvė žmogui nepasiekiamą.
Meilės pilnatvė yra Viešpats. Kristus sako: "Aš
esu Meilė". Tikra ir tobula meilė tegali būti tik
pati Tobulybė. Jos nėra pasiekęs joks žmogus.
Prie jos tegalima tik artėti.

Kūniškasis žmogaus pradas dažnai iš mei-
lės tam pačiam mylimajam gimdo neapykantą.
Todėl priartėti prie meilės tegali tik dvasinis
žmogaus pradas. Kristus sako: "Dievas yra
Dvasia, ir jo garbintojai turi šlovinti jį dvasia ir
tiesa" (Jn 4 24).

Meilė - didelė Visagalio dovana. Meilė -
auka. Meilė - laisvės sparnai. Meilė - magija.
Tik meilė viską gali. Atleiskime tiems, kas
meilės jausmo gal taip niekuomet ir nepatyrė.
Gailėkimės jų ir pasimelskime už juos, nes jie
Dievo duotą dovaną išbarstė kažkur gyvenimo
pakelėje; arba ją iš jų pagrobė blogis, - kaip
kad ta lapė sūrį - gudrumu.

Mamyte, imk mane, jau nusibodo žaisti.

K. L. Musteikio nuotr.

Dievas matė, jog žmonija labai klysta.
Norėdamas nurodyti jai klaidų kelius, Viešpats
paskyrė savo vienagimį Sūnų (Jam Pačiam su-
tikus), papaukojo Jį žmonijai išvaduoti.

Nuo jūsų, busimųjų tėvų, sąmonės ir dva-
sinio gilumo priklausys tolesnis žmonijos vys-
tymasis. O kol kas žmogus inertiškai rieda žė-
myn, kadangi gyvenimo keliu eina su neapy-
kanta, apgaule ir tamsa.

Meilė bus tik tuomet žemėje gyva, jeigu ji
ne tik ims, bet ir duos. Tai turi būti prometė-
jiškas Ugnies, Šviesos ir Šilumos (Meilės) ati-
davimas kitam. Tai turi būti Kristaus Meilės,
kančios ir aukos įkūnijimas. Žodžiai: "gavau,
turiu - duodu" arba "veltui gavau - veltui duo-
du" - turėtų būti šūkis mūsų gyvenime.

Jėzus mus moko meilės. Paklaustas, koks
yra visų pirmasis įstatymas, atsako: "Viešpats
mūsų Dievas yra vienintelis Viešpats, tad my-
lėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa sie-
la, visu protu ir visomis jėgomis. Antrasis: My-
lėk savo artimą kaip pats save. Nėra įstatymo
didesnio už šiuodu" (Mk 12, 18-31).

Dažnai mes, žmonės, meilę tapatiname su
noru. Noru mylėti, noru turėti. Nežabotas no-
ras yra bukas, žemiškas jausmas, todėl jis veda

į egoizmą, pasitenkinimą, į dvasinę vergiją.

Egoizmas yra išdidumo, blogio, šaknis. Jis veda tik į save - “aš, man, sau”. Tai griovimo pradai. Šis pradai stengiasi patenkinti tik savo norus, kaprizus, aistras, visai užmiršdamas savo artimą. Todėl greitai viską sugriaua ir, kas baisiausia, savo ar net artimo sielą.

Tas blogis - tai ir vergiška motinos, tėvo meilė, kadangi ji eina iš savojo “aš”, tik “mano”, tik “sau” (vaikams, namams ir pan.) - ir alkoholizmas, narkomanija, begalinių turtų, garbės, valdžios vaikymasis. Tas blogis - tai vis susikurti žmonių stabai, kuriems be saiko tarnaujam, net vergaujam, o kiekviena tarnystė reikalauja aukos.

Kristus moko: “Niekas negali tarnauti dviem šeimininkams: arba jis vieno nekės, o kitą mylės, arba prie vieno bus prisirišęs, o kitą nieku laikys. Negalite tarnauti Dievui ir Mamonai” (Mt 6, 24). Tarnaudami gėriui, meilei - nepataikysime blogiui. Ir atvirkščiai. Tai gi žmogui duota laisva valia pasirinkti, kam tarnauti, ką mylėti.

Išdidumas, egoizmas vers žmogų iškreiptai, perdėtai aukotis susikurtam stabui - ves į tariamą meilę, o nuolankumas, išmintingas nusižeminimas, valinga ir kilni auka - į tikrąją Meilę.

Pažvelkime į dabarties motinas, tėvus. Gausėja tokių, kurie bėga nuo savo vaikų lopšio tarnauti Mamonai: žemiems savo pomėgiams, norams, aistroms. Taip atsitinka todėl, kad jiems dar jauniems nebuvo įskiepyta meilė, pagarba žmogui, įsakymas - gerbk savo tėvą ir motiną.

Dviejų meilė - vyro ir moters - taip pat apmirusi, apgriuvusi. Tikrų įsimylėlių mažai. Tikras dažniausiai tebūna noras iš dviejų meilės gauti pasitenkinimo: žemiško, kūniško, paviršutiniško. Neturi jauni žmonės valios auginti atsiradusių meilės jausmų. Gal jeigu laiku pastebėtų, kad tai dar netikra meilė, o tik aistra, tik noras mylėti, suprastų, kad dabar, beįsplieskus meilės kibirkščiai, reikia padėti vienas

antram nugalėti kiekvieno aistras, blogus įpročius.

Daug žodžių norėčiau pasakyti mergaitėms - busimosioms motinoms. Bet su jomis pasikalbėsime atskirai. Tik noriu priminti, kad mes, moterys, motinos, esam kalčiausios prieš Dangų, Žemę ir Žmoniją, kad blogis taip sparčiai tarpsta žmonėse. Juk mes, motinos, esame gėrio, ištvermės, meilės, pasiaukojimo pradai, kuris, deja, pasidavė vilionėms. Teisingi žodžiai:

“O rojaus, rojaus gražumėlis,

Kur Dievą išdavė leva.

Ir iki šiol ji vis išduoda,

Sau tuščių gėrį, grožį, pasiimdama”.

Motina - Tiesos, Meilės, Skaistumo, Kuklumo, Kantrybės, Ištvermės, Santūrumo, Vienybės Dvasia.

Motinoje tiems jausmams apmirus, jų vieta užima galybė priešingų jausmų, norų, įgeidžių.

Kviečiu jus, jaunos mergaitės, sukaupti visą dvasinę stiprybę savyje ir atgimti dvasia. Suprasti kuklius moters gyvenimo pradus ir moters būtį. Tuomet bus mažiau pamestinukų, paliegėlių ir nusikaltėlių. Žmoniją nuo pikta turime vaduoti ypač mes - moterys. Jeigu mes norėsime tapti “naujomis Ievomis”, ne gundytojomis, Dangus mums padės ir mus laimins.

Mieli, būtina meilės sąlyga yra skaistumas. Todėl kol esate jauni, valykitės savo viduje nuo piktžolių. Ugdykitės meilės, valios, pareigos, kuklumo, atlaidos vienas kitam jausmus.

Mes, vyresnioji karta, viliamės jumis, jaunimu. Tikimės, kad, išsiugdę visus doruosius jausmus, jauni tėvai pamažu atgims dvasia ir savo želmenims suteiks visas įmanomas dvasios dovanas. Tik atsinaujinkime dvasiškai; pareiga, nuolankumu, nusižeminimu, pasiaukojimu kitam, ryžtu, artimo meile, pagarba vyresniam, ištverme, atsakomybe, skaistumu ir vienybe. Tikrajai meilei ši sąlyga būtina - antraip ji pavirs “skambančiais cimbolais”.

Linkiu jums visiems savo gyvenimo kely rasti tikrąją meilę. Tik neskubėkite. Viskas turi išlaukti savo valandos. Pavasaris juk vaisiaus nenokina. Pavasaris - tai jūsų jaunystė. Jūsų žiedas, kuris privalo dar žydėti, yra gležnas. Jis turi stiebtis saulės link, kad gautų iš jos kuo daugiau spindulių, kad sužibėtų pats visomis vaivorykštės spalvomis. Kad pats galėtų džiaugtis ir džiuginti kitus įgytąja šviesa, šiluma ir grožiu. Neskinkite žiedų pavasarį. Vaisių tik vasara nokina. Neskubinkite vasaros. Neskubinkite laiko - jis nemėgsta netikslumo. Jei savo gyvenimo laikrodį pasuksite į priekį, galite brangiai sumokėti - ne tik savimi, bet ir kitu, artimu savo žmogumi, o gal dar blogiau - savo želmanėliu. O kuo jis bus nusikaltęs? Jam juk laike ir erdvėje taip pat priklauso lopinėlis, iš kurio dažnai bus vejamas, nes jį pirmieji bus paviję tėvai.

Todėl, vaikai, kol jūsų neužgožė blogis, siekite kilnaus tikslo: mylėkite visa, kas supa jus, aukokitės, dalinkite savo širdies kristalą po kibirkštį kitiems, ir jums ateis palaima. Tikrąją laimę suras tik tas, kuris patirs tyrąją meilę.

Jūsų gyvenimo kelius tesaugo Visagalis.

Mama, tai buvo įdomiausia pamoka per visą klasės gyvenimą. Pamoka - neapvylusi. Daug kalbėjomės. Daug supratome. Mumyse visuose įsižiebė kažkas švelnaus, gero: noras tapti geresniems, tobulesniems. Dėkoti už visa

ir džiaugtis viskuo - net pačiu mažiausiu trupinėliu. Tikrai dažniau reikėtų kalbėtis apie gėrį, meilę.

Po pamokos mane staiga aplankė maldos Šventajai Dvasiai žodžiai, ir aš, visiems girdint, pakartojuau juos balsiai:

Alsuok many Šventoji Dvasia, kad aš mažtyčiau, kas šventa.

Uždek mane, Šventoji Dvasia, kas aš daryčiau, kas šventa.

Patrauk mane, Šventoji Dvasia, kad aš mylėčiau, kas šventa.

Paremk mane, Šventoji Dvasia, kad aš vis skleisčiau, kas šventa.

Globok mane, Šventoji Dvasia, kad neprarasčiau, kas šventa”.

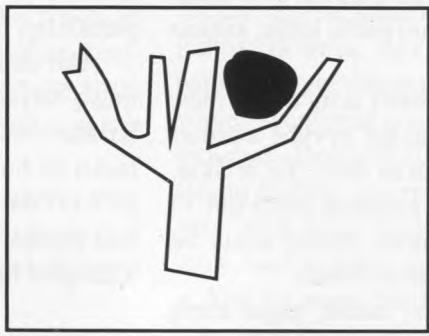
Draugams labai patiko maldos žodžiai, nes juose Tiesa. Kitiems jie buvo girdimi pirmą kartą.

Rašau, mama, o pačiam staiga pasidarė taip liūdna... Labai. Nejaugi mudu taip ir nesutiksim per gyvenimą vienas kito?..

Tačiau ir vėl užplūsta palaimingas jausmas. Aš vėl viliuosi ir tikiu, kad mes nors toloj ateity susitiksim - sugrįšim vienas pas kitą, kaip kad sugrįžo sūnus palaidūnas pas tėvą. Tik čia bus kitaip: sugrįš paklydėlė motina pas sūnų pamestinuką.

Ir aš tikiu, kad dar išstariu dvasios gilumoje susikaupusį, tik tau vienai priklausančią vardą: “Mama, Mamyte, mano Saule!”

Tavo Saulius

Kaip sekti Kristų

CHIARA LUBICH

“Kas nori man tarnauti, tegul seka manim: kur aš esu, ten bus ir mano tarnas” (Jn 12, 26).

Jūs galbūt atsimenate kai Jėzus toje pačioje ištraukoje kalbėjo apie savo mirtį, vartodamas gerai žinomą palyginimą apie kviečio grūdą, kuris krisdamas į žemę apmiršta ir tik tada duoda gausių vaisių, taip bus ir su juo. Ir jis tęsė toliau sakydamas, kad tie, kurie myli savo gyvenimą, praras jį, o tie, kurie jį praranda, turės jį amžinajame gyvenime.

Tada jis vėl sakė: “Kas nori man tarnauti, tegul seka manim: kur aš esu, ten bus ir mano tarnas”.

“Kas man tarnaus, tą pagerbs mano Tėvas” (Jn 12, 26). Tais žodžiais Jėzus kviečia tuos, kurie nori tarnauti, sekti jį tuo pačiu keliu.

Kai Jėzus sakė, “kas man tarnaus”, jis kalbėjo aiškiai, o tai nereiškia kokią ypatingų asmenų klasę, bet kiekvieną žmogų. Tie Jėzaus žodžiai skiriami kiekvienam tikinčiajam, tai reiškia, man ir tau taip pat. Jėzus savo likimą turėjo baigti mirtimi, kad pasiektų jam priklausantią garbę, taip pat toksai likimas yra skirtas ir jo sekėjams.

Žodis “tarnas”, Jėzaus vartojamas, taip pat sako, kad kiekvienas krikščionis turi būti Kristaus skelbėjas pasaulyje, jo bendradarbis ir įgaliotinis.

Krikščionis, norėdamas būti tikruoju Kristaus “tarnu”, privalo eiti tuo pačiu keliu, kuriuo Jėzus ėjo: meilės keliu.

Tai gali reikšti, kad kurią nors dieną mes, kaip krikščionys, turėsime net gyvybę atiduoti iš meilės artimui, kaip Jėzus darė. Tai reiškia, kad kiekvieną dieną mes turėsime mirti sau. O iš tikrųjų neįmanoma tikrai mylėti kitus be savęs atsižadėjimo ir apsimarinimo.

Tai ir yra kaip tik toji meilė, pagal kurią pirmieji krikščionys gyveno, tuo būdu ir save atnaujinami. O kai jie taip mylėjo, žmonės

juos atpažindavo kaip Jėzaus tarnus ir sekėjus.

Tikriausiai tie žodžiai jums žinomi: “Iš to visi pažins, kad esate mano mokiniai, jei mylėsite vieni kitus”. (Jn 13, 35).

Jei mes taip mylėsime ir seksime paskui Jėzų, nueisime į dangų ir būsime Tėvo pašlovinti, dalindamiesi su Jėzumi ta šlove, kurią jis gavo iš Tėvo. Tų žodžių reikšmė yra panaši į tą pažadą, kurį Jėzus minėjo savo atsisveikinimo žodžiuose su apaštalais, kai jis sakė, jog eina paruošti jiems vietą, o tada sugrįš ir pasiims juos, kad galėtų būti su juo kartu. “Kas nori man tarnauti, tegul seka manim: kur aš esu, ten bus ir mano tarnas”.

Tad kaip mes galėtume gyventi pagal tuos žodžius?

Tie Jėzaus žodžiai yra tokie svarbūs, jo žadėta mūsų ateitis tokia nuostabi ir nepaprasta, kad mes niekada neturime abejoti, prieš pradėdami eiti tuo keliu, kurį jis mums nurodė.

Tad pasitikime kiekvieną asmenį mūsų dienos būvyje, pasiryžę net ir mirti už jį. Jei mes tokį pasiryžimą turėsime, tada savaime bus lengviau, kai reikės aukotis, mirti sau ir mūsų savimeilei.

Tada mes ir galėsime būti tikraisiais Jėzaus tarnais, jo sekėjais, galėdami saugiai eiti į pažadėtąjį dangų ir būti su juo amžinybėje.

Dar daugiau, jei mes mylėsime vieni kitus, mūsų tarpusavio meilė turės tokią įtaką, jog Kristus bus mūsų tarpe jau dabar ir nereikės laukti to buvimo su juo amžinybės gyvenime, jis tai ir pasakė: “Kur du ar trys susirenka vardan manęs, ten ir aš esu jų tarpe” (Mt 18, 20). Tada mes tą džiaugsmą jau žemėje turėsime.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

Netekėjusios m o t i n o s išpažintis

Dar ir dabar negaliu tikėti. Negaliu tikėti, jog aš tapau motina — netekėjusi motina. Niekaip negaliu apsiprasti su mintimi, kad aš turiu neteisėtą kūdikį.

Tai yra tartum sapnas. Baisus sapnas. Dar blogiau! Sapnas dingsta, saulei tekant, o kas man atsitiko, tas nebedings. Kas akimirką tai virsta didesnė, vis skaudesnė, vis nepakenčiamesnė tikrovė.

O, taip, žinojau, kad mano amžiaus mergaitės įklimpsta, kad jos pastoja, kad dar netekėjusios gimdo vaikus. Bet jos ne tokios mergaitės kaip aš. Jos yra vargingų šeimų mergaitės, gatvės auklėtos, kažkur už šimtų šimtų mylių... Jos neturėjo gerų tėvų, negavo religinio auklėjimo, buvo patvirkę, netašytos. Bet mano tipo mergaitės tokion bėdon nepapuola. Taip aš galvojau ir tikėjau. Mes esame per daug protingos, per gerai išauklėtos, turim per daug gerą aplinką ir šeimą, kad galėtumėm šitaip užsimiršti.

Stačiai neįmanoma, kad toks dalykas galėtų man atsitikti. Gal ir neįmanoma. Tačiau atsitiko. Jei aš papasakosiu šį tą, kaip tai įvyko, jei aprašysiu, ką galvoja netekėjusi mergaitė, pasijutusi nėščia, jei atversiu savo sutryptą širdį, gal tai įtikins nors vieną kitą sesę, kad ir ją gali tai ištikti.

Esu 19 metų. Ūgis—penkios pėdos ir penki su puse colio. Plaukai rudi, mėlynos akys ir nieko sau išvaizda. Žmonės sako, kad aš esanti daili.

Abu mano tėvai yra baigę kolegijas. Tėvas—sėkmingas ir gerbiamas prekybininkas,

turi savo namus ir labai didžiuojasi, ar bent iki šiol didžiavosi, savo vaikais. Motina labai veikli parapijoje, miestelyje ir kone visais klausimais gali tarti išmintingą žodį. Ji yra graži moteris. Atrodo, jog tokie tėvai negalėtų užauginti mergaitę netekėjusia motina.

Neklausiau nei seserų, nei kunigų

Dvylika metų lankiau parapijinę mokyklą. Dvylika metų praleidau vienuolių seselių globoje. Tikrai gražus tai buvo laikas. Atgal žiūrėdama, manau, jog būtų galėję palikti daugiau atsakomybės man pačiai už savo dvasinį gyvenimą, būtų galėję daugiau paaikškinti šeštąjį Dievo įsakymą liečiančius dalykus. Niekada jie nebuvo taip išaiškinti, kad jie būtų palietę mane. Paaikškinimai visada atrodė taikomi kažkam kitam, kažkam toli, toli, tik ne man.

Bet negaliu kaltinti seserų, ar mums rekolekcijas vedusių kunigų. Jie kalbėjo apie nuolatinio su berniukais draugavimo pavojus. Kalbėjo ir apie pasimatymus, glamonėjimąsi, sėdėjimą automobiliuose ir panašius dalykus. Tačiau, atvirai sakant, tai nedarė mums jokios įtakos. Iš tiesų mes galvojome, kad visi tie pamokslai yra dideli juokai. Seseris pravardžiavome “šventomis raganomis”, o kunigus “šventuolėliais Juozapėliais su palaidais papročiais” (anglų kalboje yra reikšmingas dviprasmiškumas “with loose habits”). Mes jiems prikaišiojome, kad jie pikta galvoja, nepagrįstai įtarinėja, kad yra senos mados, atsilikę nuo modernių laikų, kad yra nusivylę gyvenimu ir todėl apkartę.

Už vis labiausiai man nepatiko, kai syki mūsų aukštesniosios mokyklos direktorius kunigas, pasiėmęs mane nuošalėn, išdrožė pamokslą, kaip esą pavojinga nuolat draugauti su vienu berniuku. Tiesiog pasiutau. Kas jam darbo, kad aš einu mokyklon, praleidžiu pertraukas ir grįžtu namo su savo “boyfrendu”, ar kad aš tris kartus per savaitę su juo susitiki-
nėju? Juo daugiau kunigas kalbėjo, juo kiekiau užsidariau savyje ir juo griežčiau sau tvirtinau nesant jokio pavojaus draugauti su Pranuku, nors kunigėlis ir kažką sakytų. Pranukas ir aš mylėjome viens kitą, ir to gana. Net ir mano mama pritarė, kad gana.

O vis dėlto nebuvo gana. Neilgai trukus po kunigo perspėjimo, vadelės ėmė slysti iš rankų. Nežinau, kaip klojasi kitoms poroms, bet mes ėmėm riedėti pakalniui pamažėle. Ilgainiui mūsų puolimai tapo vis dažnesni ir gėdingesni. Abu gailėjomės. Abuėjome išpažinties ir žadėjome taisytis, niekada taip nebedaryti. Bet pažadai neilgai tetvėrė. Kaip galėjo tverti ilgiau, kad mes nuolat susitikinėjome, vis glaudžiai apsikabinėjome, vis daugiau ir daugiau laisvės sau leidome? Daug kas jau buvo man atsitikę, bet vieno dalyko niekaip neregėjau. Neregėjau, kad niekas nebegalėjo man ką nors pasakyti. Nei mano tėvai, nei nuodėmklausis, nei mokytojai. Aš viena žino-
jau daugiau už juos visus! Daugiau ir už kunigus, daugiau ir už Bažnyčią, daugiau net ir už patį Dievą! Iš tiesų, aš jau smukau vis gilyn ir gilyn, bet buvau per daug apakus, per daug išdidi prisipažinti.

Kas negalėjo- įvyko

Taipėjo keletą mėnesių, iki staiga, vieną naktį, atsitiko. Ėmė ir atsitiko! Vieną akimirką užsimiršau, žengiau per toli, ir tada niekas, o niekas nebeįstengė manęs sulaikyti: nei prisiminimas tėvų, nei auklėjimas, nei mano aplinka, nei religija.

Taip, tos mintys šovė man per galvą tiek pirmojo, tiek vėliau kitų patyrimų metu. Viena

Aš myliu savo broliuką.

K. L. Musteikio nuotr.

betgi niekada neatėjo mintin—tai kad aš galėčiau pastoti. Nepastojau pirmą kartą, kam tad rūpintis dėl kitų? Kas bebūtų, man tai atsitikti negali—galvojau.

Kažin, ar verta bandyt aprašyti, kaip jaučiasi mergaitė, pagaliau susidūrusi su įvykusiū faktu, kad ji yra nėščia. Tik tos gali tai atjausti, kurios pačios buvo to įvykio panikos, gėdos, baimės, tartum paties pragaro, sukrėstos. Nebegali valgyti. Nebegali miegoti. Nė tiesiai galvoti nebegali. Tavo pasaulis sugriuvo. Esi pagauta, sunaikinta, išgėdinta, nustojusi garbės. Kaip aš norėjau pasisakyti motinai ir tėvui, bet negalėjau! Baisu buvo juos užgauti po tiek daug man padaryto gero. Buvo gėda stoti jiems į akis, gėda, kad aš juos šitaip apvyliau.

Vieną po kitos nagrinėjau įvairias galimybes iš tos nelaimės išsikapanoti. Galvojau nusižudyti. Galvojau nužudyti vaiką, pabėgti iš namų. Bet ir didžiausios nevilties apimta, supratau šitaip problemos neišspręsianti.

Mylimasis atsisako vesti

Pagaliau apsisprendžiau tekėti. Juk tai pa-prasčiausia ir lengviausia išeitis. Niekam nebūtų staigmenos. O jei dar moterystės pa-skelbimo datą paankstintumėm, niekam nė galvon neateitų, kad...

Nudūmiau pasikalbėti su Pranu. Tokia tikra buvau, ką jis man atsakys, kad, prieš išeidama iš namų, vos vos nepasakiau tėvams esanti jau ištėkėjus. Laimė, kad tai nepadariau! Pranas šalčių šalčiausiai atsisakė vesti. Žinoma, jis tvirtino mylįs mane. Bet jis turįs galvoti apie savo karjerą, jis negalįs apvilti savo tėvų ir t.t. Aišku, jis prisidėsiąs prie mano išlaidų. Jis padengsiąs sąskaitas, jei aš, kur nors pasišali-nusi, gimdyčiau, bet vesti manęs jis negalįs.

Tai netilpo mano galvelėn. Štai mano myli-masis! Vienintelis, kuris mane mylėjo! Berniu-kas, kuriam aš paaukojau savo skaistybę, savo mergystę, savo sielos ramybę! Vaikinas, dėl ku-rio aš pastačiau pavojun gerą savo vardą, ateitį ir net amžiną gyvenimą! Aš jam nebereikalinga!

Iš karto pamaniau, kad jis tik juokauja. Bet kai jis, privežęs mane prie namų, atidarė auto-mobilį ir pasakė “Labai gaila, Kit” - tada supratau, kad apsijuokiau.

Dabar manyje pragaras pabudo. Ir jis šėlo manyje ilgus, begalinius penkis mėnesius. Tas pragaras buvo juo sunkesnis kęsti, kad niekas nežinojo, kokią paslaptį savyje nešiojo.

Nė tėvai dar nežinojo. Žmonės tik pastebė-jo, kad aš kiek pariebėjusi. Tačiau niekas neįta-rė, kad tokia mergaitė, kaip aš, galėtų būti nėš-čia, ir nieko daugiau nesakė.

Mama suseno dešimčia metų

Galų gale mane užklupo motina. Vieną vakarą, visai netikėtai ji įėjo mano kambarin ir tučtuojau suprato, jog kažkas nebergerai. Aki-mirkoje atsідūriau jos glėbyje ir nė nepajutau, kaip ėmėm abi verkti. Plaukė palengvinančios netikėjimo ir susimaišymo ašaros. Ir tai buvo baisiausia visų akimirkų, nes, man bežiūrint, mano mieloji geroji motinėlė staiga suseno

bent dešimčia metų. O, taip, ji pasirodė tvirta ir drąsi. Ji sakė mane labai mylinti ir toliau mylė-sianti, tartum nieko nebūtų įvykę. Nors jos žodžiai ir balsas tvirtai skambėjo, bet akys, pečiai ir visas jos kūnas taip atrodė, tartum ji būtų buvus sutrinta, sumušta, suniekinta mote-ris.

Vėliau, tą patį vakarą, atėjo tėvas. Ir jis buvo savotiškai malonus, užjaučiąs ir atlaidus. Bet jo akys buvo nuo ašarų paraudę, ir aš jau-čiau jį drebant, kai jis laikė mane prie savęs priglaudęs. Kitą rytą jis nuėjo pasikalbėti su klebonu, o popiet aš išvykau į Scrantoną.

Nedaug ką težinojau apie tą vietą, kur aš vykau. O tai, ką žinojau, man nepatiko. Dar mažiau bepatiko, ją pamačius.

Laiptais prie durų belipant, ištiko mane toks stiprus pasišlykštėjimas, kad ėmė suktis viduriai ir pasijutau turėsiąti vemti. Būtų gera, jei galėčiau sakyti, kad taip atsitiko dėl mano nėštumo. Deja, ne dėl jo. Tą pasibjaurėjimą sukėlė mintis, kad štai iš visų mergaičių aš turiu pasislėpti tokioje įstaigoje, kur yra pilna žemos vertės, neišauklėtų, iš blogos aplinkos ir blogos dorovės mergiočių.

Mus priėmusi sesuo nuvedė motiną ir ma-ne į mažą kambariuką. Atrodė, kad jai nepa-darė jokio įspūdžio, sužinojus, kas aš esu, ar kad mano klasės mergaitė turėtų čia atsirasti. (Iš tiesų, šiandien tai yra dažnas įvykis). Aš bu-vau nusigandusi, vieniša ir bijojau. Įsikabinau į motiną ir maldavau manęs čia nepalikti, vežtis namo. Nors man buvo labai sunku, motinai betgi buvo dar sunkiau. Ir, kai ji ėjo pro duris, aš jos neatpažinau. Ji greičiau atrodė, kaip mano močiutė, ne mama.

Vis svajoju apie kūdikį

Kasdienės Mišios, šv. Komunija, rožančius ir bendra šv. Juozapo įstaigos atmosfera darė stebuklus. Prisidėjo ir kitos mergaitės. Jos buvo man tikra staigmena. Nebuvo jos tokios, kokias tikejausi rasti. Jos neatejo iš lūšnų, ar iš žmoni-jos padugnių klasės. Nežinau jų pavardžių, nė

Čia įsimaišė "ožiukas".

K.L. Musteikio nuotr.

gyvenamosios vietovės. Šioje įstaigoje to sužinoti negalima. Bet gyvenant su mergaitėmis diena iš dienos, greit galima pasakyti, ko jos yra vertos. Šitoje įstaigoje nebuvo nė vienos tikrai blogos mergaitės. Buvo čia paikų mergaičių, buvo ir silpnų ir apsuktam galvelėm, tačiau nė viena jų neatitiko mano anksčiau susidaryto netekėjusios motinos vaizdo.

Nemanykit, kad neturėjau nusiminimo valandų. Nusiminimas apimdavo mane kiekvieną kartą, kai tik pagalvodavau turėsianti čia palikti savo kūdikį. Ta mintis vertė mane jaustis, kaip sudėvėta mazgotė. Būt buvę lengviau pasiimti vaiką namo. Bet tada būčiau pasmerkus jį nesibaigiančiam vargui. Jis būtų patekęs po juodu debesiu ir niekad nebūtų ištrūkęs iš jo tamsaus šešėlio. Neteisėtas vaikas neturi šansų; o ir iš tokios įstaigos įsūnytą pasaulis priims,

žmonės duos jam viską, ko aš negaliu duoti, ir mylės jį, kaip savo? Tai yra savotiška kančia. Kančia, kokios nelinkėčiau nė aršiausiam savo priešui, nes ji nepasibaigs iki gyvenimo galo. Nepaisant kokia laiminga būtų mano moterystė, nepaisant kiek vaikų vėliau beturėčiau, aš vis galvosiu apie šv. Juozapo įstaigoje pagimdytąjį, svajosiu, kaip jam klojasi, kiek jis sveria, kaip atrodo...

Ta žaizda niekada neužgis. To skausmo jokie vaistai neapramins. Tos spragos niekas neužpildys. Žinau, Dievo malonė daug padeda, bet nė ji negali pakeisti įvykusio fakto. Faktas gi lieka tas, kad aš, neištekėjusi, turiu vaiką. Tai pasiliks tiesa visą amžinybę.

Pirmiau tai mane baisiai slėgė. Dabar trupučią apsiratau. Galiu gyventi, galiu žvelgti į ateitį, nuolankiai pasitikėdama Dievo gailestingumu bei maloningumu. Tačiau skausmas vis tiek pasilieka. Ir jis yra skaudesnis už gimdymo skausmus. Tie nebuvo tokie baisūs. Palyginus su netekėjusios motinos devynis mėnesius trukusia dvasios, jausmų ir sielos kančia, gimdymo skausmai buvo grynai niekai.

Gali ir tau atsitikti

Po keleto dienų grįšiu namo. Susidursiu su stebinčiais žvilgsniais, su klausimais, su žmonių įtarimais. Nebus lengva, bet, Dievo padėdama, tai išgyvensiu. Tačiau šitas eilutes rašydama, girdžiu didelį "jei" chorą, kurio niekaip negaliu nutildyti. Jei aš būčiau paklausiusi savo tėvelių, mokytojų, kunigų... Jei būčiau buvus atsargi pačioje pradžioje... Jei būčiau nors tikėjusi, kad gali ir man tai atsitikti...

Ką bepadės? Atsitiko! Bet ar tu žinai, jog yra kažkas dar nuostabiau, stačiau neįtikima — tai gali ir tau atsitikti!

Kotryna

Puikybė — štai vienintelė priežastis, dėl ko mes taip įžūliai pasipučiame prieš žemesnius ir taip gėdingai klupsčiau prieš aukštesnius.

Ž. de La Briujeras

NULIUDUSĮ PAGUOSTI

Asta Zalenkauskaitė

Paguoda - svarbi mūsų gyvenimo dalis. Susiduriame ne tik su skambiais pasveikinimo šūkniais, bet ir klaidomis, pralaimėjimais, netektimis... Tuomet ji tokia reikalinga ir geidžiama, lyg pirmas vaistas liūdinčiam ir atstumtam. Tai vaistas, kuris neužgydo, bet bent jau neleidžia plisti, keroti nerimui, skausmui, baimei. Tad kaip svarbu mokėti paguosti, mokėti prieiti. Niekumet negali elgtis nuoširdžiai, pats nepatyręs negandų.

Į žmonių ketinimus padėti tau kiekvieną kartą reaguoji skirtingai. Rodos, kad pats gali įveikti visus sunkumus, - geriau užsisiklęsti, nusigręžti nuo pagalbos rankos, sunku net pasidalinti tuo, kas žeidžia širdį. Po akimirkos blaškaisi, ieškai to, kam galėtum viską pasakyti.

Slenka atsiminimai iš vaikystės: apgaubianti tamsa ir baimė, beprotiška baimė, neišmatuojama. Ji nepaaiškinamai mane persekioja, grasindama negražinamai pagrobti. Man atrodė, kad kiekviena tamsi kertė, kiekvienas keistas, paslaptingas garsas tvirtino, kad tai pabaiga, kad neišvengiamai apgobs naikinantis sparnas. Belpama tik susigūžus virpėti, nes neįmanoma išsivaduoti iš tų kerų. Iki šiandien išlikę prisiminimai apie kasdien besikartojantį košmarą, kurį bandydavo atitolinti kantri mamos ranka. Tą sunkią akimirką išgelbėdavo motiniška nuojauta apie mano išgyvenimus. Kaip svarbi tuomet buvo jos širdies šiluma, meilė, atsidavimas - tik taip nutolinama baimė. Užtekdamas tų kelių žodžių, ir ateidavo ramybė, nes sklindantis švelnus balsas grąžindavo drąsą.

Kiek iškrečiau pokštų, kiek kartų pasielgiau netinkamai, - jaučiu gėdą, bet iki šiol išliko pa-

sloptis, iš kur mama semiasi kantrybės. Vietoj priekaištų - mane guodė. Niekada nebijojau grįžti namo, nes žinojau, kad priims, kokia bebūčiau. Kaip niekada jausdavausi saugi, jaučiau mamos supratimą, nes žinojau, kad sunkiomis valandomis mane išgirs, priglaus.

Kartais paguodai užtenka tylos: tylos, kuri nereikalauja žodžių, nes skausmas bežadis. Palaiminga tyla, kai lieki su savimi, kai lieki savyje, tuomet ir ateina atsakymai. Nugrimzti į tylumos gelmę, kur niekas neslegia, nes viskas palikta kažkur ten toli, nenumanomuose toliuose. Laikinais atsiriboji nuo visų negandų, taip nugali jas, o tada nušvinta viltis.

Sunkiausia nežinomybė, nes dažnai, džiaugiantis nors menku dalykėliu, nė neblyksteli mintis apie išbandymus. O rytoj... Gyvenimas, rodos, teka lygiai ir vienodai, bet sekundė gali tave paklupdyti.

Šį jausmą išgyvenau su savo drauge, su kuria dalinausi skausmu, kai mirė jos motina ir sesuo. Tą didžiulį sielvartą vienam pakelti per sunku, tiesiog būtina skausmo dalį atiduoti artimam. Atsisakant sau skirtos dalies, prarandama lopinėlis kažko savyje, atsisveikinama su savo "aš". Užslenka šešėlis, kuris uždengia ankstesnius džiaugsmus, harmoniją, ramybę. Užtemdoma, uždengiama šydu be galo greitai, akiminksniu. Laikas gydo, užmarštis įkalbinėja atsisakyti, vis retinti šydą žvilgtelei į gyvenimą atviriau ir nuoširdžiau. Nušvitęs saulės spindulėlis teikia vilties, tirpdo rūką, ir... vėl gali suvokti harmoniją prarastą laimę, kuri patyliukais įslenka į tavo pasaulį. Grįžti į tylą, kuri šiuokart daug žada, kuri svarbesnė už žodžius. Ši tyla aiškiai kalba, - nesijauti vienišas, pagaliau išgirsti ir vilties žingsnius. Tik įsiklausyk. Ne visuomet šalia esantis žmogus padės atgauti pusiausvyrą, bet svarbu tikėti. Pakelkime akis aukštyrą, ieškokime ramybės ten... įsiklausykime atidžiau, ir išgirsime Jo balsą. Reikia atverti plačiau širdis, atverti duris, nes tik patys galime įsileisti. Tuomet pajusime palaimą, nes Jo paguoda begalinė, tada surasime meilę, nes Jo meilė beribė, rasime viltį, kuri lydės visais gyvenimo takeliais ir klystkeliais, padės visuose darbuose. Paprasčiausiai būtina atverti duris! Tikėjimas, viltis ir meilė - tai savaime paguoda, kuri visuomet mūsų širdyse.

"Palaiminti liūdintys - jie bus paguosti" (Mt 5,4)

Ar Kristus leidžia skirtis?

Juozas Vaišnys SJ

Kai kurie skatitytojai klausia, dėl ko Katalikų Bažnyčia yra tokia griežta skyrybų atžvilgiu. Juk, jų nuomone, net ir Kristus leidęs skyrybas kai kuriais atvejais. Apie tai šv. Matas savo evangelijoje rašo: “Kiekvienas, kurs paleidžia savo žmoną, - jei ne ištvirtavimo atveju, - skatina ją svetimauti; ir jeigu kas atleistąją veda - svetimauja”(Mt 5,32). Panašiai kalbama ir kitoje vietoje: “Taigi aš jums sakau: kas atleidžia žmoną, - jei ne dėl ištvirtavimo, - ir veda kitą, svetimauja” (Mt 19,9). Iš čia pacituotų evangelijos žodžių atrodo, kad svetimavimo atveju Kristus leidžia skirtis. Tad dėl ko Katalikų Bažnyčia į tai nekreipia dėmesio ir neleidžia skirtis net ir šiuo atveju?

Atsakant į šį klausimą, pirmiausia reikia pastebėti, kad kitose Šv. Rašto vietose yra labai aiškiai pasakyta, jog skyrybos yra draudžiamos be jokių išimčių. Štai kaip šv. Paulius rašo: “Susituokusiems įsakau ne aš, bet Viešpats, kad žmona nesiskirtų nuo vyro, o jei atsiskirtų, kad liktų netekėjusi arba susitaikintų su vyru: - taip pat ir vyras tegul nepalieka žmonos” (IKor 7, 10-11). Taigi, jeigu žmona su vyru negali sugyventi, jiems leidžiama atsiskirti, bet juodu vis tiek pasilieka santuokos ryšiu sujungti, todėl vyras negali kitos vesti, o žmona negali už kito tekėti, kol abudu yra gyvi. Tai yra aiškiai pabrėžiama ir kitoje vietoje: “Žmona surišta, kol jos vyras gyvas. Vyrui mirus, ji laisva ir gali tekėti už ko nori, kad tik Viešpatyje” (IKor 7, 3).

Bažnyčios mokslas apie santuokos nesuardomumą kai kam atrodo per daug griežtas. Kartais gal ne vienas savo širdyje pagalvoja: “Kažin ar ir

Dievas panašiai žiūri į šį klausimą, kaip Katalikų Bažnyčia?” Tokioje šių laikų žmonijos galvosenoje nėra nieko naujo, panašiai buvo galvojama ir tada, kai pats Dievas - Kristus gyveno šioje žemėje ir pats mokė žmones. Kalbėdamas apie santuoką, Kristus sakė, jog paties Dievo amžių pradžioje yra taip sutvarkyta, kad vyras ir žmona paliks net savo tėvus ir vienas su kitu bus susijungę taip stipriai, kad bus lyg vienas kūnas. Ir tada labai aiškiai pasakė: “Taigi, ką Dievas sujungė, žmogus teneperiskiria” (Mk 10. 9). Todėl joks žmogus šioje žemėje neturi teisės nutraukti to ryšio, kuris yra surištas paties Dievo. Šis Kristaus mokslas net ir patiems apaštalams buvo sunkiai suprantamas ir atrodė per daug griežtas, todėl jie, parėję namo, dar klausė Kristaus, ar iš tikrųjų negalima skirtis ir kitą vesti. Tada Kristus jiems dar patvirtino: “Kas atleidžia savo žmoną ir veda kitą, tas nusikalsta pirmajai svetimavimu. Ir jei moteris palieka savo vyrą ir išteka už kito, ji svetimauja” (Mk 10, 11-12). Beveik lygiai tokius pat Kristaus žodžius šiuo klausimu yra užrašęs ir šv. Lukas: “Kiekvienas, kas atleidžia savo žmoną ir veda kitą - svetimauja. Ir kas veda vyro atleistąją, taip pat svetimauja” (Lk 16, 18).

Tiek Morkus, tiek Lukas perduoda Kristaus mokslą, draudžiantį skyrybas, be jokių sąlygų. Tik Matas lyg prideda vieną sąlygą, lyg padaro išimtį svetimavimo atveju. Atrodo, kad pagal jo užrašytus Kristaus žodžius, galima skirtis tada, jei vyras ar žmona vienas kitam yra neištikimi, jeigu vienas ar kitas svetimauja. Iš tikrųjų dauguma protestantų šią Šv. Rašto vietą taip ir supranta - mano, kad neištikimybės atveju yra leidžiama skirtis. Katalikų Bažnyčia niekada to nepripažino ir aiškino, kad tą šv. Mato pridėtą klauzulę reikia kitaip suprasti, nes Kristaus mokslas apie santuokos nesuardomumą yra per daug aiškus iš kitų Šv. Rašto vietų.

Dauguma Šv. Rašto aiškintojų galvojo, jog toji šv. Mato paminėta klauzulė turi būti kokia nors mažos svarbos smulkmena, nes jeigu tai būtų tokia svarbi išimtis, kuri leidžia nutraukti santuokos ryšį, apie tai būtų paminėta ir kitose evangelijose, bet, kaip jau matėme, nei šv. Morkus, nei šv. Lukas tos klauzulės nemini. Užtat Šventraščio žinovai iki šiol mokė, kad ten Kristus greičiausiai bus galvojęs ne apie tikras skyrybas su teise iš naujo vesti ar tekėti, bet tik apie nutraukimą bendro gyvenimo, apie atsiskyrimą vienas nuo kito be

Aš jau moku pozuoti.

K.L. Musteikio nuotr.

teisės vesti ar tekėti, nes santuokos ryšys tuo atskyrimu nenutraukiamas.

Tačiau paskutiniuoju metu, kai Šv. Rašto specialistai labiau įsigilino į senąsias kalbas ir į atskirų evangelijose vartojamų žodžių reikšmę, priėjo prie kitokios išvados mūsų minėtu klausimu: toje klausulėje yra kalbama apie atsiskyrimą tokiu atveju, kai tikro santuokos ryšio nebuvo, bet kai tariamas vyras ir tariama žmona gyveno tik konkubinate. Aišku, kad tokiu atveju ne tik galima, bet ir reikia skirtis, jeigu neįmanoma tokio gyvenimo sutvarkyti, priimant tikrą, teisėtą santuoką.

Bet kaip įvyko šis naujas „atradimas“, dėl ko pirmiau buvo kitaip galvota ir aiškinta? Dalykas komplikotas, bet drauge ir labai paprastas. Kas moka keletą kalbų, gerai žino, kad kiekvienoje kalboje yra ypatingų posakių bei žodžių, kurie, pažodžiui į kitą kalbą išversti, gauna skirtingą prasmę. Verčiant ką nors iš vienos kalbos į kitą, reikia labai gerai mokėti abidvi kalbas ir visus tų kalbų niuansus. Todėl ir verčiant Šv. Raštą iš vienos kalbos į kitą, pasitaiko netikslumų. Taip yra ir šiuo atveju, kai kalbama apie tą šv. Mato evangelijos minimą išimtį, kur atrodo, kad galima

skirtis svetimavimo arba neištikimybės atveju.

Originalioje hebrajų kalboje, kuria buvo parašyta šv. Mato evangelija, toje vietoje yra vartojamas žodis „zenut“. Verčiant šv. Mato evangeliją į graikų kalbą, buvo vartojamas žodis „porneia“, toliau, verčiant į lotynų kalbą – „fornicatio“, o lietuvių kalboje mes vartojame – „svetimavimas“ arba „neištikimybė“. Tačiau šie visi vertimai visiškai neatitinka hebraiško žodžio „zenut“ prasmės. Pagal naujausius kalbininkų studijų duomenis „zenut“ to meto hebrajų kalboje reiškė „neteisėtą santuoką“ arba, kitaip sakant, konkubinatą. Todėl minėtą šv. Mato evangelijos sakinį reikėtų taip versti: „Kas paleidžia savo žmoną, išskiriant konkubinato atvejį, svetimauja“. Tai yra, tuo atveju, kai gyvenama tik konkubinate, bet ne teisėtoje santuokoje, galima (ir net reikia!) skirtis.

Tiems, kurie vartojo hebrajų kalbą, šv. Mato žodžiai buvo visiškai suprantami ir nesukelią jokio abejojimo. Bet graikų kalboje, kuria savo evangeliją rašė šv. Morkus ir šv. Lukas, atitinkamo žodžio nebuvo, todėl juodu savo evangelijose jį visiškai praleido, nes tai buvo tik tam tikra klausulė, tam tikras paaiškinimas, kuris nepakeičia aiškinamo dalyko (skyrų) esmės.

Bet dėl ko Kristus, kalbėdamas apie santuokos nesuardomumą, pridėjo tą klausulę, tą tariamą išimtį, kuri atrodo visai nereikalinga? Mums ji tikrai atrodo nereikalinga, savaime suprantama, tačiau ji buvo reikalinga tiems žmonėms, kuriems Kristus kalbėjo. Jis kalbėjo hebrajų (arba aramajų) kalba. Toje kalboje nėra žodžio „žmona“, bet visais atvejais vartojamas tik vienas žodis „moteris“. Taigi, kai Kristus aiškino, kad „kas paleidžia savo moterį ir kitą veda, tas svetimauja“, žydai galėjo manyti, kad negalima paleisti ir tos moters, kuri nėra tikra žmona, bet tik meilužė. Dėl to Kristus ir pridėjo tą išimtį – konkubinato atvejį.

Taigi matome, kad Bažnyčios mokslo esmė nesikeičia, gali keistis tik moksliskas kurios nors tiesos aiškinimas. Taip pat dabar gal geriau suprasiu, dėl ko Katalikų Bažnyčia neleidžia kiekvienam žmogui aiškintis Šv. Raštą taip, kaip jam patinka, bet tai daryti gali tik Bažnyčios patvirtintas autoritetas. Kaip senovės rašytojų veikalams suprasti reikia ir kalbinės, ir istorinės erudicijos, taip ir Šv. Raštui suprasti reikia būti gerai susipažinusiui ir su ta kalba, kuria jis buvo parašytas, ir su anų laikų istorija bei papročiais.

ALDONA ELENA

PUIŠYTĖ

AVE, CRUX

Lūtis- ledinė - krito man per veidą
Šiuru ir šalta - Švis kiti krantai...
Kodėl tam kirčiui kirsti, Dieve, leidai? -
Suklupus klausiu, skųsiuos Tau tiktai.

Kodėl bandai mane lyg vargšą Jobą? -
Sudužo visa, ką širdim dengiau...
Nūnai pasaulis kaip calūnas - juodas.
Paguosk mane ar pasišauk, dangau.

Ką kalba gudrūs žemiški guodėjai,
Girdėt nenoriu, jų kalba - paika. -
Kam netekty širdies dar neskaudėjo,
Ką besupras? O, Viešpatie, o kaip.

Pakelti šį kirtį, težinai Tu vienas.
Prie Tavo kojų — su malda - klumpu.
Aplink jau spiečias artimųjų vėlės.
Kartu jos meldžias ties nauju kapu.

Per šį pasaulį, dužlų tartum stiklas,
Juk Tu visus mus kaip vaikus neši.
Duok Tikrą viltį vėl mums susitikti
Kitoj Tikrovėj — tikresnėj nei ši.

Iš Tavo meilės juk gyvybė kyla. -
Tikiu: sugrįš į Ją vėl atgalios.
Priimki auką - gedulą ir gėlą -
Erškėtį skaudų mano nedalios...

RAUDA KRYŽIŲ KALNE

Čia, kur andai lankėmės abudu,
Šiandien kryžių pastačiau viena.
Jau tauta iš sielvartų atbudo...
Raudų švęstą žvakę degdama:

Viešpatie, o kaip galiu aš džiaugtis?
Šitiek skausmo kryžių ant kapų!
Ant sudužusių vilčių gražiausių
Lyg ant žvirgždo skaudžiai suklumpu:

Laisvės vertas jos nebesulaukė.
Kas nevertas - tyčiojas iš jos —
Užsidėjęs kažkelintą kaukę...
Nuo veidmainių dar tauta dejuos.

Džiaukitės, kas gali. Prasisklaidė
Debesys. O džiaugsmas taip trumpai.
Skamba man pro džiugią laisvės gaidą
Sielvartingi gedulo varpai...

Menko kryžiaus paslaptinę vertę
Ženklin skausmas ašaros lašu.
Su visais, kas artimiausių verkia,
Savo kryžių klupdama nešu...

Tarp žmonių ir kryžių visą dieną
Lyg sapne paklydusi žvalgaus:
Man visam pasauly trūksta vieno
To Vienintelio taip artimo žmogaus.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

Kai kurių linksnių netaisyklinga vartoseną

Vardininkas nevartotinas neapibrėžtam daiktų kiekiui ar daikto daliai reikšti. Dažniausiai toks vardininkas būna susijęs su veiksmažodžiais: *būti, pasitaikyti, atsirasti, atsitikti, įvykti, pasiekti, daugėti, mažėti, rasti* ir pan. Pvz.: *Tokios problemos (= Tokių problemų) būna ir kitose šeimose. Mūsų laikais tokios nelaimės (= tokių nelaimių) atsitinka vis dažniau. Esant tokiam nepastoviam orui, padaugėjo įvairios epidemijos (= įvairių epidemijų). Besižvalgydamas po knygynus, suradau labai įdomias knygas (= įdomių knygų).*

Taip pat geriau vartoti ne vardininką, bet kilmininką įvairiems pavadinimams reikšti, pvz.: *Sporto klubas "Gintaras" (= "Gintaro" sporto klubas). Spaudos bendrovė "Dirva" (= "Dirvos" spaudos bendrovė). Žurnalas "Laiškai lietuviams" (= "Laiškų lietuviams" žurnalas).*

Galima vartoti vardininką arba galininką laiko tarpui arba kartojimui reikšti: *Ketveri metai (Ketvirtus metus) jis čia gyvena. Jis pradėjo mane lankyti kas vakaras (kas vakarą).*

Taip pat galima vartoti vardininką arba galininką beasmeniuose sakiniuose bendraties veiksmo objektui reikšti: *Pienas (Pieną) gerti sveika. Reikia darbas (darbą) dirbti.*

Kilmininkas nevartotinas: 1. kai kalbama apie asmenį, kuriam kas daroma ar atsitinka: *Mašina nušovė jo (=jam) pirštą. Paspauk jo (= jam) ranką. Motina paglostė vaiko (=vaikui) galvą.*

2. su galininkiniais veiksmažodžiais, kai kalbama apie abstrakčius daiktavardžius, turinčius pažymių: *Jo paskaita sukėlė didelio susidomėjimo (= didelį susidomėjimą). Maistas daro didelės*

įtakos (= didelę įtaką) žmogaus sveikatai. Jo elgesys visiems padarė gero išpūdžio (= gerą išpūdį). Reiškiau nuoširdžios užuojautos (= nuoširdžių užuojautą).

3. mėnesio dienai žymėti: *Šiandien yra penktos liepos (= liepos penktoji, liepos penkta). Kelinto (= Kelinta) šiandien? Šiandien yra dvidešimt penktos (= dvidešimt penkta).*

Kai kalbama apie visumą, iš kurios kas nors išskiriama, galima vartoti arba kilmininką, arba prielinksniį iš su kilmininku: *Tai yra vienas geriausių (vienas iš geriausių) autoriaus veikalų. Tai yra vienas pavyzdgingiausių (vienas iš pavyzdgingiausių) mokinių. Močiute mano, širdele mano, katrą man duosi šitų margų skrynelių (iš šitų margų skrynelių)?*

Naudininkas dažnai yra netaisyklingai vartojamas. Nurodysime keletą atvejų, kur naudininkas nėra vartotinas:

1. su veiksmažodžiais *atitikti, būti panašiam, pasitikėti, piktintis (pareikšti pasipiktinimą), pritaikyti, tikėti*. Pvz.: *Nuorašas atitinka originalui (= originalą). Vaikas yra panašus savo tėvui (= į savo tėvą). Aš pasitikiu jo sąžiningumui (= sąžiningumu). Daugelis pareiškė pasipiktinimą jo elgesiu (= elgesiu). Atvažiuavęs į svetimą kraštą, turi pritaikyti pasikeitusioms gyvenimo sąlygoms (= prie pasikeitusių gyvenimo sąlygų). Tikėk man (= manimi), kad iš tikrųjų taip buvo.*

2. po slinkties veiksmažodžių tikslui reikšti: *Tuoj važiuosime į Floridą atostogoms (= atostogų). Šeimininkė visus kvietė pietums (= pietų). Jau visi renkasi posėdžiui (= posėdžio, į posėdį, posėdžiauti). Jis ten nuvyko praktikos išigijimui (= išigyti praktikos). Atvyksiu oficialiam vizitui (= oficialaus vizito).*

3. su neigiama bendratimi: *Išėjusiems negrįžti (= Išėjusieji negrįš). Vaikui tokio darbo neįveikti (= Vaikas tokio darbo neįveiks). Jam bausmės neišvengti (= Jis bausmės neišvengs).*

4. ten, kur užtenka bendraties, nevartotinas veiksmažodinio daiktavardžio tikslo naudininkas: *Namas visai netinkamas gyvenimui (= gyventi). Priimami taisymai (= taisyti) visokių rūšių laikrodžiai. Duok vandens kojų nusiplovimui (= kojoms nusiplauti).*

5. naudininkas su bendratimi nevartotinas tiks-

Nerimo metų eilėraščiai

Alė Rūta

Ona Budzilaite. **ILGI NERIMO METAI.** Eilėraščiai. "Dobilo" leidykla, Jonava, 1996 m. Dail. Reda Kononovienė. 70 psl., kaina nepažymėta. Gaunama "Panevėžio spaustuvėje", Beržų 52, Panevėžys.

Lietuviai - lyrikai, dainos mėgėjai, muzikos, meno kūrėjai. Dabar net kaimuose, miesteliuose rašytojų sąjungos globoja mėginančius rašyti.

Gavau kuklią, dailiu viršeliu knygėlę. Trijuose skyriuose apie 70 ir autentiškai nuoširdžių, ir dar silpnokų eilėraščių. Autorė, gimusi prie Sartų ežero Aukštaitijoje ("Sartų lelija"), lankė Mokytojų seminariją, bet 1946 m. buvo. Sovietų areštuota, ištremta. Grįžusi dirbo plytinėj, mezgikloj, slapstėsi tėviškėj, pagaliau, leidus jai mokytis, baigė Maskvos politechnikos institutą ir dirbo tekstilės pramonės srityje. Visą laiką rašė eilėraščius, ir ši knygėlė - tartum jos lyrinis dienoraštis. Iš dalies jos likimą išsako jau eilėraščių knygos pavadinimas "Skrido gervės į šiaurę", "Pėdsakus užpusto vėjas", "Po žeme upelis". Poetei nemažos įtakos padarė Miškinio eilėraščiai, pvz.:

*Buvo daug dainų dainuotų,
daug aš jų girdėjau.*

*Buvo daug jaunystės, buvo linksmo juoko.
Pūtė ir šnarėjo vakariniai vėjai,
Jų kalbos lig šiolei aš dar neišmokau.
Bet yra ir savitos formos nuoširdžių posmelių:*

*Mėlyni debesys plaukia
Virš mano galvos.
Mėlynos naktys sirpsta
Mano širdy.*

*Mėlynas angelas neša
Mano likimą
Ant savo sparnų.*

Sunku nuspėti tolesnį Onos Budzilaite's poetinį kelią, kol nepasirodys daugiau jos eilėraščių, gal net antras leidinys.

Susipažinimui - pora iš šios knygelės Onos Budzilaite's eilėraščių:

Laiškas iš tremties

*Tos naktys tokios mėlynos,
nuobodžios, ilgos ilgos.
Ilgiausių pasaką pasektumei per naktį.
Tu nežinai, motut, tavęs taip pasiūgom,
Kaip pragiedruluose širdys ima plakti.*

*Balta skara ar prijuoste tu
ašarų nušluostyk,
Ilgai ties kryžkele stovėk parimus;
Ir patikėk - sugrįšime, pareisime
tavęs paguosti,
Sugrįšime, pareisime arimais.*

*Čia mūs veidai pilki, ne saulės
išbučiuoti, vėjo,*

lui reikšti su abstrakčiais priemonės nereiškiančiais žodžiais (po kurių negalima įterpti "skirtas", "tinkamas", "kuris galėtų"): *Jis neturėjo leidimo šautuvui laikyti (= laikyti šautuvo). Davė įsakymą tiltui statyti (= stalyti tiltą). Jau vykdo nutarimą miškui kirsti (= mišką kirsti).*

Šiuose sakiniuose po žodžio "leidimo" negalima įterpti "skirto", "tinkamo", "kuris galėtų"; po žodžių "įsakymą", "nutarimą" negalima įterpti "skirtą", "tinkamą", "kuris galėtų".

Naudininkas nelabai tinka nusakyti ir tam tikram pradžios, dabarties pabaigos laiko momentui: *Programos pradžiai (= Pradėdami programą), duosime klasikinės muzikos. Šiam momentui (= Dabar, šiuo metu) pateiksime įvairių žinių ir pranešimų. Pabaigai (= Baigdami) pranešime ateinančios dienos programą.*

*O rankos anglių šachtose nusvilo.
Jau paskutinis iš namų sūnus išėjo,
Palauki, motina, palauk už šilo.*

Tremtį prisiminus

*Prie mano kelio žalias beržas svyra,
Margoje pievoj smilga lankstosi tiesi.
Kodėl gyvenimas toks piktas,
juodas ir netyras,
Kodėl, žmogau, lyg dulkė, nesvarus esi?*

*Praeina dienos, bėga, nušoliuoja,
Artyn vis atslenka ruduo.
Einu keliu, aš vis dar nesustoju,
Žinai, man kito kelio nieks neduos.*

*Toj Šiaurėje buvau tyli kaip žemė,
Tiktai tada, tiktai anuo metu.
Dabar sapne lekiu aš į jaunystę, į neramią,
Ir savo galvą puošiu nuometu.*

*Lai šėlsta audros, pučia vėjai,
Lai suka dulkes verpetu,
Einu keliu, kuriuo nuėjo
Ir mano broliai tuo metu.*

Atsiųsta paminėti

Pranas Gaida-Gaidamavičius. RAŠTAI. Iš-
blokštas žmogus. Milžinas didvyris, šventasis. Di-
dysis nerimas. "Minties" leidykla Vilniuje, 1996 m.
Redaktorė Rima Dulkanienė. Viršelio dalilininkas
Albertas Broga. Kieti viršeliai, 604 psl., kaina su-
tartinė.

Daugelis bus, be abejo, jau skaitę tris čia pami-
nėtus prel. Prano Gaidos veikalus. Dabar jie išleisti
vienoje knygoje.

Įvadiname straipsnyje Jonas Balčius rašo:
"Pranas Gaida-Gaidamavičius yra trečiasis iš inte-
lektualiai sugrįžusiųjų po A. Maceinos ir J. Gir-
niaus - lietuvių mąstytojų emigracijoje... Nekyla
abejonių, kad P. Gaidamavičius yra artimas abiem
pirmiesiems mąstytojams ir savo kūrybos intencija:
jo intelektualinio ir dvasinio rūpesčio pamatą taip

Jau mano šeima netelpa į vieną vežimėlį.

K. L. Musteikio nuotr.

pat sudaro nelengvo žmogaus ir Dievo šiuolaikiniame pasaulyje kelio apmąstymai, mintys apie bau-
ginančias nureligėjimo, netgi nužmogėjimo per-
spektyvas, tendencijas, kurių, deja, niekas negali
išvengti, nei sušvelninti. Galimybės užaugti ir sub-
ręsti 'žmogumi be Dievo' šiuolaikiniame pasaulyje
nepaprastai didelės ir netgi viliojančios; prisiminkime
daugelio įvairiomis progomis kartotą ir karto-
jamą F. Dostojevskio mintį - "jei Dievo nėra, tuo-
met viskas leista".

O autorius savo žodyje skaitytojui aiškina:
"Mintys, sutelktos šiame leidinyje, yra gimusios
už geografinės Lietuvos ribų, bet lietuviškoje dvasi-
nėje plotmėje. Sovietinės grėsmės bangai 1940
metais išbloškus iš gimtosios žemės ir atsidūrus
svetimuose nesvetinguose plotuose, teko giliai ir
skaudžiai išgyventi tą smūgį, kurio trukmė buvo
nevienadienė. Tai buvo ne tiek jausminė, kiek
egzistencinė netektis, kurią rūpėjo suprasti".

Toliau autorius aiškina, kokios mintys ir pro-
blemos paskatino jį rašyti tuos tris veikalus:
"Išblokštasis žmogus", "Milžinas, didvyris, šven-
tasis", "Didysis nerimas".

PREZIDENTAS MOKĖSI GERAI

Kauno dienraštis “Laikinoji sostinė” pasekė prezidento A. Brazausko studentiško gyvenimo pėdsakais:

“Nepraėjus nė pusmečiui, studentas A. Brazauskas rašė pasiaiškinimą fakulteto dekanui, kad iš jo portfelio kartu su knygomis ir kitais daiktais pavogta įskaitų knygelė. Kas tas nenaudėlis, liko nenustatyta. Išduotoje naujoje knygelėje vien geri ir labai geri pažymiai. Nuo trečiojo kurso įrašai tik “Labai gerai”.

Per visą studijų laiką būta ir prastesnių pažymių. Tai du trejetai iš aukštosios matematikos. Taip A. Brazausko šios disciplinos žinias įvertino docentas Ignas Saudargas. Po daugelio metų gyvenimo keliai A. Brazauską, jau Lietuvos prezidentą, suvedė ir dabar sieja su buvusiu “kirvio” sūnumi, užsiemio reikalų ministru Algirdu Saudargu”.

KNYGOS TURI SAVO LIKIMUS

Savaitraštyje “Literatūra ir menas” profesorius L. Vladimirovas prisimena, kaip pirmosios lietuviškos knygos originalas iš Odesos pateko į Lietuvą:

“Buvau ten derėtis. Klausimas buvo neišspręstas. Jie sutiko tik mainytis. Iš vienos valstybės išgauti knygą - seną, retą, unikalią - buvo sunku. Pavyzdžiui, estai turi lietuviškų knygų.

Aš buvau rašęs ir siūlęs, kad mes mainais atiduotumėm porą estiškų už mums rūpimas lietuviškas, bet jie atsakė: yra tokia nuostata, kad iš bibliotekos, ypač kas jom pateko iš kokio profesoriaus kolekcijos, - šiukštu... Taip pat ir ukrainiečiai. Tokia nuostata. Na ir ką? Mainais? Gerai. Jie prašo mūsų pasiūlymo. Mažvydo knygutė yra tokia mažytė. Mes turėjome dubletą - didžiulį gražų jūrų atlasą. Ir Odesa uostamiestis...

Jie pasakė, kad tai, žinoma, gerai, bet jiems reikalinga kokia nors sena rusiška arba ukrainietiška knyga. Lvovo leidinys, pavyzdžiui. Mes pasiūlėm jiems Lietuvos Statutą, kuris kiek laiko galiojo ir Ukrainoj. Irgi turėjom dubletą - tokį apiplyšusį ir atidavėm. Mes, žinoma, porą jų dar turim. Taigi aš pasiūliau tas dvi knygas”.

Paruošė Marija A. Jurkutė

ATSIMINIMAI APIE GARSIOUS GAMTININKUS

Lietuvos knygynai sėkmingai prekiauja atsiminimais apie garsius Lietuvos gamtininkus E. Šimkūnaitę ir Č. Kudabą.

Ar visiems reikėtų žinoti retųjų augalų vietas? Į šį klausimą habilituota gamtos mokslų daktarė E. Šimkūnaitė yra atsakiusi taip: “Miškininkams reikia pasakyti, bet plačiau liaudžiai - niekaip. Keletas asilų - visi jaunystėj buvom asilai - parašėm, kad tokioj ir tokioj vietoj rastas retas augalas. Nei to reto augalo, nei aplink jį augusių augalų neliko nė pėdsako. Miškininkai turėtų žinoti retų augalų augavietes, bet kitiems reikėtų būti skūpiems kaip suvalkiečiams ir nerodyti visiems prašaliečiams. Visada atsiras arba labai protingų, arba durnų, kurie išgabs”.

Šis ir daug kitų pernai mirusios E. Šimkūnaitės pamokymų surašyti “Žiniuonės kalendoriuje”, kurį parengė ir išleido jos kraštiečiai ir gerbėjai. Leidinio sudarytojas, Utenos rajono laikraščio redaktorius D. Čepukas sakė, jog kalendoriaus forma pasirinkta neatsitiktinai: norėta, kad žmonės galėtų kasdien pasiskaityti žiniuonės patarimų. Pateikiama atsiminimų apie ją.

“Profesorius Česlovas Kudaba” - trečioji atsiminimų apie geografa, Nepriklausomybės akto atkūrimo signatarą Č. Kudabą knyga, kurią parašė beveik 50 žmonių, o išleidimą finansavo dar daugiau žmonių, tarp jų netgi moksleiviai.

Pagal knygos sudarytojo Č. Kudabos bendrąjį, Vilniaus pedagoginio Universiteto docento geografo R. Krupicko, visi šio leidinio autoriai mielai sutiko ne tik pateikti atsiminimų, tačiau ir atsisakė honoraro, kad knyga būtų pigesnė ir prieinama kiekvienam skaitytojui.

Ją išleidusi “Minties” leidykla buvo pasirinkta neatsitiktinai - profesorius ją mėgo, ji išleido

- Kuo tamsta skundiesi? - paklausė gydytojas savo pacientą.

- Oi, ponas daktare, mano nosyje didžiausia votis, per kūną laksto skruzdės, pilve kažkas kliuksi, galva dreba, o nuospaudos taip dega, kad net kibirkštys lekia iš akių, aš negaliu net susilenkti, visuomet esu alkanas. Man atrodo, kad ir inkstai ne visai normalūs... Daktaras plokštelėjo rankomis ir sušuko:

- O Dievuli! kokia gi puiki tamstos sveikata, kad gali pakelti tokį didelį krūvį ligų!

Mokytoja klausia mokinius:

- Kodėl jau pora dienų nėra klasėje Elenutės? Vienas iš mokinių atsiliepė

- Ponia mokytoja, aš vakar sirgau ir ją mačiau. Mes drauge sėdėjome kine.

Verkdama žmona skundžiasi savo vyrui:

- Tu daugiau manęs nebemyli! Kai tu matai mane verkiančią, net nepaklausai, kodėl aš verkiu.

- O mieloji, - atsakė vyras, - tas klausimas jau man kainavo daug pinigų.

- Pagaliau aš išsigelbėjau nuo reumato! džiaugėsi vyras.

- Ir kas iš to, - atsakė žmona, - kas gi dabar mums pranašaus orą?

Durininkas sako į paskaitą vėliau atėjusiam svečiui:

- Labai prašau tylai įeiti, nes paskaita jau seniai prasidėjo.

- Argi jau visi miega?

Pelė su savo vaikais sėdi savo urve ir jaučia, kad prie urvo tupi katinas. O peliukai alkani, cypia. Bet pelė bijo išeiti jiems parūpinti maisto. Tada ji priėjo arčiau prie angos ir pradėjo šunio balsu loti. Katinas išsigando ir pabėgo. Tada pelė sako savo vaikams:

- Matote, kaip kartais gera mokėti svetimą kalbą!

Stambi moteris subara išmaldos prašinėjančią vyrą:

- Kaip tau negėda tokiais dalykais užsiimnėti! - Ponia, bet juk tai vienintelis būdas niekieno nepristatytam kreiptis į nepažįstamą gražią moterį.

Nieko daugiau nabesakydama, moteris į jo atkištą kepurę įmetė dolerį.

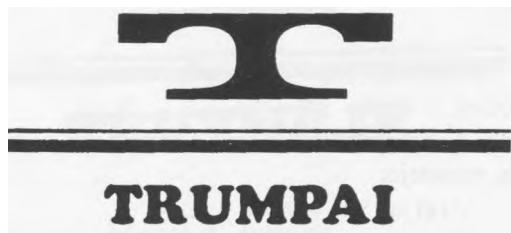

- Saulute, šį vakarą aš skambinsiu vien tik tau, - sako jaunas pianistas prancūzas savo širdies damai.

- Betgi, brangusis, nebūk toksai pesimistas! - atsako šioji. - Be manęs į tavo koncertą tikriausiai ateis dar bent keletas žmonių.

• Klaipėdos universiteto senatas vasario 21 d. Telšių vysk. Ant. Vaičiui suteikė garbės daktaro vardą už ganytojišką veiklą Žemaitijoje ir Pamaro rajonuose, už jo nuopelnus kuriant įvairius katalikiškojo jaunimo centrus, įtvirtinant katechetikos dėstymą mokyklose bei paramą steigiant Katechetikos katedrą Klaipėdos universitete.

• Prel. Antanas Bunga, gyvenęs Vokietijoje, kovo 16 d. atšventė savo kunigystės 45 m. jubiliejų.

□ Gruodžio 9 d. spaudos konferencijoje Vilniaus arkivyskupijos kurijoje buvo oficialiai pristatytas neseniai išleistas Katalikų Bažnyčios katekizmo lietuviškas vertimas. Katekizmą pristatė Lietuvos vyskupų konferencijos pirm. arkiv. Audrys J. Bačkis ir LVK Švietimo komisijos pirm. arkiv. Sigitas Tamkevičius. Pagal šį katekizmą galvojama rengti vaikams ir jaunimui pritaikytus katekizmus.

□ Gruodžio 7 d. Kaišiadorių vyskupijos jaunimas dalyvavo tradicinėje vyskupijos jaunimo dienoje, kuri šį kartą vyko Kaišiadoryse, Molėtuose ir Krikštėnuose. Šiuo renginiu jaunuoliai norėjo pasirengti susitikimui su Šv. Tėvu per XII Pasaulio jaunimo dieną, kuri 1997 m. rugp. 14-24 d. vyks Paryžiuje. Rengiasi dalyvauti apie 120 Kaišiadorių vyskupijos jaunuolių.

□ Gruodžio 7 d. Kretingos Šv. Antano religijos studijų instituto salėje paminėta Švč. M. Marijos Nepaliaujamos Pagalbos Šv. Pranciškaus seserų kongregacijos 60 m. sukaktis. Kongregaciją 1936 m. gruodžio 8 d. įsteigė kun. Augustinas Dirvelė OFM. Seselės daugiausia dėmesio skiria ligonių slaugymui ir apaštalavimui. Šiuo metu yra 28 seserys. Jų centras Kretingoje, bet veikia visoje Lietuvoje.

□ Sausio mėn. Vilniuje buvo paminėtos pagrindinio leidinio "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" 25-osios metinės.

□ Amerikiečių savaitraštis "Newsweek" žymiausiu 1996 m. žmogumi išrinko pop. Joną Paulių II. Savaitraštis pažymi, kad per 18 pontifikato metų pop. Jonas Paulius II ryškiai pasireiškė tarptautinėje scenoje: dažniau ir daugiau keliauja už bet kurį kitą valstybės vadovą, kad jis į naują tūkstantmetį žengiančiai žmonijai padovanojo vilties viziją.

□ Vilniaus universiteto Senato posėdžių salėje sausio 12 d. buvo paminėtos dvi sukaktys: Vil-

niaus bažnytinės provincijos įkūrimo 5 metų ir pal. arkiv. Jurgio Matulaičio mirties 70 metų. Apie pirmąją sukaktį kalbėjo Vilniaus arkiv. metropolitas Audrys J. Bačkis, apie Vilniaus arkivyskupijos istoriją - kun. Jonas Boruta SJ, apie arkiv. Jurgį Matulaitį - Genovaitę Gustaitę.

□ Lapkr. 27-gruodžio 27 d. Kauno apskrities bibliotekos skyriuje veikė čekų religinių knygų paroda. Buvo rodoma apie 340 per pastaruosius metus išleistų maldynų, teologinių veikalų, albumų, kalendorių bei kitokios religinės bei dvasinės literatūros. Parodą globojo Čekijos ambasada Lietuvoje. Rodiniai paliksia ambasadoje, ir jais bus leidžiama suinteresuotiems naudotis.

□ Lapkr. 30 d. Kauno Tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje buvo paminėta Šv. Kazimiero draugijos, įsteigtos 1906 m., 90 m. sukaktis. Per daugiau kaip 34 veiklos metus (ji buvo 1940 m. bolševikų uždaryta) ji išleido apie 740 įvairaus žanro knygų, turėjo knygyną Kaune ir provincijoje. Minėjimą invokacija pradėjo kun. L. Zaremba SJ, o apie draugijos veiklą kalbėjo kun. Arturas Jagelavičius, arkiv. S. Tamkevičius ir kiti.

□ Gruodžio 1 d. Kauno arkiv. S. Tamkevičius į kunigus įšventino Vytautą Paukštį, Virgilijų Dundonį ir Arvydą Malinauską.

□ Gruodžio 15-sausio 6 d. Kauno Tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje vyko trečioji tradicinė katalikų dailininkų paroda "Gloria Deo". Dalyvavo per 20 dailininkų su darbais, sukurtais 1988-1996 m. Parodos rengėjai tikisi, kad bus atgaivintas bažnytinio meno muziejus.

□ Pop. Jonas Paulius II 1997 m. pradžioje kreipėsi į tikinčiuosius, ragindamas pasiruošti artėjančiam trečiajam tūkstantmečiui ir atitinkamai daryti apmąstymus bei skirti maldas: 1997 m. Jėzui Kristui, katalikų Bažnyčios įsteigėjui, 1998 m. - Šv. Dvasiai, o 1999 - Dievui Tėvui.

□ Toronto Prisikėlimo parapija, vadovaujama pranciškonų, ketina keltis į naują vietą, esančią Etobicoke, Toronto miesto vakaruose. Dabartinė vietovė jau nebėra tinkama daugumai parapijiečių. Persikėlimas kainuotų apie pusantro milijono dolerių.

□ Vilniaus arkiv. metropolitas Audrys J. Bačkis vasario 1 d. atšventė 60 m. amžiaus sukaktį.

Juozas M.

Laiškų lietuviams 38-ojo konkurso premijų laimėtojai

Šių metų konkursas ne taip gerai pasisekė kaip praėjusieji - gavome tik 38 straipsnius suaugusiųjų ir vos tikrai du jaunimo. Stengėmės duoti kiek galima daugiau premijų, nors ir nedidelių. Iš viso paskirta 17 premijų. 10 ar 12 straipsnių bus spausdintini, nors ir nepremijuoti. Apie 10 rašinių netiks spaudai.

Štai tie laimingieji:

I. (po 200 dol.): Aldona Kamantienė /Downers Grove, IL) ir Ona Balkevičienė (Telšiai).

II. (po 150 dol.): Valerija Vilčinskienė (Gelgaudiškis) ir Jonas Ivanauskas (Kvėdarna).

III. (po 100 dol.) : Romualdas Kriaučiūnas (Lansing, Mich.) ir Dalia Staniškienė (Cleveland).

IV. (po 75 dol.): Vygantas Čaplikas (Vilnius) ir Jūratė Peršonytė (Utena).

V. (po 50 dol.): Kostas Paulius (Čikaga), Jurga Spamauskienė (Tauragė), Marija Gudiškytė (Kaunas), Kostas Gruodis (Ukmergė), Birutė Žemaitytė (Alytus), Dijana Kančienė (Obeliai), Aušra Lukoševičiūtė (Panevėžys). **VI. (po 25 dol.):** Dalia Jašinauskaitė (Kaunas), Aušrinė Jurgelionytė (Lazdijų raj.).

Nuoširdžiai sveikiname laimėtojus, kviečiame dalyvauti ir ateinančiame konkurse, taip pat kokią straipsnį parašyti ir nelaukiant konkurso.

Gal šio konkurso temos buvo per sunkios ir nepatrauklios. Pasistengsime kitam konkursui parinkti įdomesnes. Tik jokių būdų nemėginkite rašyti straipsnio eilėmis. Tokie rašiniai nebus nei premijuojami, nei spausdinami. Keista, kad dabar Lietuvoje išsiplėtė kažkokia “eiliavimo epidemija”. Iš vieno profesoriaus teko girdėti, kad studentai kartais ir mokslinį darbą mėgina rašyti eilėmis. Mums tai atrodo juokinga.

Kad visi žinotų, ar mes esame gavę jų siųstus rašinius, čia pateikiame visų atsiuntusiųjų sąrašą:

Konkursui buvo atsiųsti šiais slapyvardžiais pasirašyti straipsniai:

Plungiškis, Pušėlė, Dulkelė, Viltė, Marija Rasaitė, Vėjelis, Stanislova Kurapkienė, Bangpūtys, Liuda Kadagytė, Jonas Plungys, Spyglys, Smiltelė, Laisvasis vėjas, Paprienės pušėlė, Mečys, Audronė, Žarija, Agrasta Spyglytė, Marius Gervaitis, Miškų gėlė, Vakarė, Dulkė, Ajaras Kazliškis, Teklė Banytė, Sinkus (voke buvo 3 rašiniai), Rasa Martinkutė, Voras, Tomas, Petras, Dalia Rimgailaitė, Vėjūnė, Plieno plunksna, Balandis, Arina Mitkus, Konstantinas Klevas, Skautė, Sizifas Amžinuolis, Audra.

LAIŠKAI LIETUVIAMS-Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius - Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija - Jonas Kuprys ir dr. Bonas Boguta. Administratorė - Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata-20 dol., atskiras numeris-2 dol.